

МОНГОЛ УЛСЫН
ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН
САЙДЫН ТУШААЛ

2022 оны 03 сарын 27 өдөр

Дугаар А/54

Улаанбаатар хот

Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ, арга
хэмжээг 2022-2023 онд зохион байгуулах
нэгдсэн удирдамж батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.1.5 дахь заалт, Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлийн 2022 оны 01 дүгээр тогтоолыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

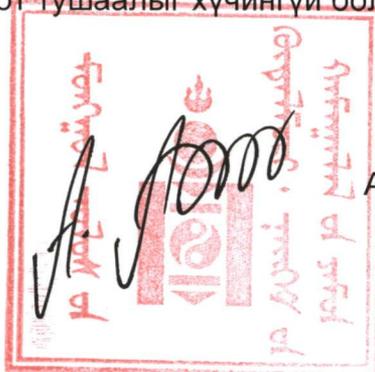
1. Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлийн баталсан хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ, арга хэмжээг 2022-2023 онд зохион байгуулах нэгдсэн удирдамжийг 1 дүгээр хавсралтаар, хамрах хүрээ, хэрэгжүүлэх аргачлалыг 2-9 дүгээр хавсралтаар тус тус баталсугай.

2. Удирдамжийн дагуу хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээ, үйлчилгээнд оролцогч талууд хооронд байгуулах гэрээний загвар, тайлангийн маягтуудад холбогдох нэмэлт, өөрчлөлтийг тусган баталж, мөрдүүлэх, хэрэгжилтийг хангаж, тайлагнаж ажиллахыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар (Л.Дашдэмбэрэл), Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар (Э.Тамир)-т даалгасугай.

3. Энэ тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газар (Д.Чинзориг)-т, Хөдөлмөр эрхлэлтийн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар (С.Дамбий)-т үүрэг болгосугай.

4. Энэ тушаал гарсантай холбогдуулан Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2021 оны А/49 тоот тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

САЙД

А.АРИУНЗАЯА

151201443

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын
сайдын 2022 оны 03 дугаар сарын
17-ны өдрийн 17 дугаар тушаалын
нэгдүгээр хавсралт

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ, АРГА ХЭМЖЭЭГ 2022-2023 ОНД ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ НЭГДСЭН УДИРДАМЖ

Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлийн 2022 оны 1 дүгээр тогтоолоор баталсан хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрүүд болон Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийн 2 дугаар бүлэгт заасны дагуу хэрэгжүүлдэг хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээг төрийн байгууллагуудын зүгээс зорилтот бүлгийн иргэдэд нэгдсэн удирдлага, арга зүй, зохион байгуулалттайгаар хүргэж, хэрэгжилтийг хангахад энэхүү Нэгдсэн удирдамж (цаашид “Удирдамж” гэх)-ийн зорилго оршино.

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхдээ эрх зүйн хэм хэмжээ тогтоосон актуудыг дараах байдлаар эрэмбэлэн хэрэглэнэ:

- Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хууль;
- Монгол Улсын бусад хууль;
- Засгийн газрын тогтоол;
- Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлийн тогтоол;
- Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын тушаал;
- Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын даргын тушаал;
- Аймаг, нийслэл, дүүргийн хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар/хэлтсийн даргын тушаал.

НЭГ. ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭГ ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ

Хөдөлмөрийн зах зээлд оролцогчдыг нэгдсэн бүртгэл, мэдээллийн үйлчилгээнд хамруулах

- 1.1. Нэгдсэн бүртгэл мэдээллийн үйлчилгээ нь ажил хайгч иргэнийг ажлын байр, түүнд тавигдах шаардлага, ажил мэргэжлийн мэдээллээр хангах, зөвлөгөө өгөх, хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээллийн нэгдсэн бүртгэлийн санд иргэний мэдээллийг ХЗЗ-2 маягтын дагуу оруулж бүртгэх цогц арга хэмжээ, үйлчилгээнээс бүрдэнэ.
- 1.2. Мэдээллээр хангах, зөвлөгөө өгөх үйлчилгээний бүрэлдэхүүн хэсэг нь хөдөлмөрийн зах зээлд оролцогч ажил олгогч байгууллага, төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэгч байгууллагын мэдээллийг ХЗЗ-1 маягтын дагуу хөдөлмөрийн зах зээлийн нэгдсэн мэдээллийн санд бүртгэх, мэдээллийн үнэн зөв, бодитой байдлыг хангахад чиглэнэ.
- 1.3. Мэдээллээр хангах, зөвлөгөө өгөх үйлчилгээнд ажил хайх, ажил олоход туслалцаа үзүүлэхэд чиглэсэн тодорхой ажил мэргэжил, ажлын байрны талаарх мэдээ, мэдээлэл цуглуулах, боловсруулах, ажил мэргэжлийн мэдээллийн нэгдсэн сан бүрдүүлэх, баяжуулах, нэгдсэн мэдээллийн сангийн боловсруулсан мэдээллийг ажил хайгч иргэдэд хүргэх, олон нийтэд хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээнд хамрагдах нөхцөлийн талаар зөвлөгөө өгөх, хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээллээр хангах суурь үйлчилгээ хамаарна.

Ажил, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх, мэдээллээр хангах

- 1.4. Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх, мэдээллээр хангах үйлчилгээнд Ерөнхий боловсролын сургуулийн (ЕБС) сурагчдад ажил, мэргэжлийн

чиг баримжаа олгох, ажилгүй иргэдэд тодорхой ажил, мэргэжил, ажлын байрны талаарх мэдээ, мэдээллийг иргэдэд хүргэх, ажил мэргэжлээ сонгох болон хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ, арга хэмжээнд хамрагдах нөхцөлийн талаар зөвлөгөө өгөх хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээллээр хангах үйлчилгээ хамаарна.

- 1.5. Ажил, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх, мэдээллээр хангах үйлчилгээг ганцаарчилсан болон бүлгээр зохион байгуулж, батлагдсан зардлын жишгийн дагуу санхүүжүүлнэ.
- 1.6. Мэргэжлийн мэдээллийн жишиг үйлчилгээ үзүүлэх журам, уг үйлчилгээг хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, агуулгыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар батлах бөгөөд онлайн хэлбэрээр хэрэгжих жишиг үйлчилгээнд ажил хайгч иргэд, хүүхэд, залуучуудыг хамруулна.
- 1.7. Аймаг, нийслэл, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалт, зөвлөгөө өгөх үйлчилгээг зохион байгуулах бөгөөд үргэлжлэх хугацаа нь ажлын 3 өдрөөс хэтрэхгүй байна.
- 1.8. Ажил, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх үйлчилгээг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсийн болон сум, хороо, тосгоны хөдөлмөр эрхлэлтийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн, мөн эрх бүхий сургалтын байгууллагаар гэрээний үндсэн дээр зохион байгуулна.

Ажилд зуучлах үйлчилгээ

- 1.9. Ажилд зуучлах үйлчилгээ нь ажлын байрыг судлах, ажил олгогчийн эрэлт хэрэгцээг тодорхойлох, ажил хайгчдад зөвлөгөө, мэдээлэл өгч ажлын байранд тохирох эсэх, хувь хүний болон ур чадварын үзүүлэлтийг шинжлэх, хоёр талын хэрэгцээнд нийцсэн туслалцаа үзүүлэх үйлчилгээ хамаарна.
- 1.10. Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээний байгууллагад тавих шаардлага стандартыг хангасан хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээ үзүүлэх байгууллага нь харьяалах орон нутгийн болон салбарын онцлог, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бодлогод нийцүүлэн ажилд зуучлах үйлчилгээний байгууллагын стандарт, журмуудыг боловсруулан мөрдөж, үйлчилгээний гүйцэтгэлийг хэмжих шинэ арга хэрэгсэл боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
- 1.11. Хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээний стандартын дагуу хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ үзүүлж буй орчныг үйлчлүүлэгчид ээлтэй, илүү үр дүнтэй, үр ашигтай үйлчилгээ үзүүлэх боломжтой болгон шинэчлэн зохион байгуулна:
 - 1.11.1. Үйлчлүүлэгч өөрийгөө бүртгэх, ажил хайх боломж бүрдүүлэх;
 - 1.11.2. Ганцаарчилсан зөвлөгөө өгөх, ажил хайх сургалт семинар, бүлгээр зөвлөгөө хийх боломж бүрдүүлэх;
 - 1.11.3. Ажил хайгч иргэнийг тохирсон ажлын байранд зуучлах (жоб матчинг хийх);
 - 1.11.4. Нэгдсэн болон төрөлжсөн бирж ажиллуулах (цагийн ажилд зуучлах болон хувийн зуучлалын байгууллагын үйлчилгээ);
 - 1.11.5. Ажлын байрны нэгдсэн зар мэдээг сүлжээнд байршуулж болно;
 - 1.11.6. Хөдөлмөр эрхлэлтийн арга хэмжээ, үйлчилгээний талаарх сурталчилгаа, өдөрлөг зохион байгуулах.
- 1.12. Ажил олгогч нарт зориулсан үйлчилгээг сайжруулах, ажлын байранд зуучлах үйлчилгээнд доорх арга хэмжээг хамруулна:
 - 1.12.1. Ажил олгогчдод шаардлагатай ажилтныг холбож өгөх, мэдээллийн үйлчилгээ (онлайн зуучлалын үйлчилгээ);
 - 1.12.2. Ажил олгогчид ажлын байрны захиалгаа бүртгүүлж, хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээллийн сан болон бусад хувийн хэвшлийн ажлын байрны мэдээллийн санг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх;

- 1.12.3. Ажил олгогчийн ажлын байрны шилжилт хөдөлгөөний мэдээллийг тогтмол хугацаанд авч хөдөлмөрийн зах зээлийн нэгдсэн мэдээллийн санг баяжуулах.
- 1.13. Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагуудыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангахад чиглэсэн ажилд зуучлалын үйлчилгээний байгууллагын үйл ажиллагаанд мөрдөх гарын авлага, зөвлөмжийг Хөдөлмөр халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих газраас боловсруулна.
- 1.14. Аймаг, нийслэлийн хэмжээнд хөдөлмөрийн нэгдсэн болон төрөлжсөн бирж ажиллуулах (цагийн ажилд зуучлах болон хувийн хөдөлмөр зуучлалын байгууллагын үйлчилгээ) нэгдсэн зар мэдээ, сүлжээ, цахим хуудас бий болгох, сурталчилгаа, өдөрлөг зохион байгуулна.
- 1.15. Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага, хөдөлмөрийн биржүүдийн үйл ажиллагаанд тавигдах шалгуур үзүүлэлтүүдийг Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагад тавих шаардлага, стандартын дагуу тодорхойлж, стандартын шаардлага хангасан дүгнэлтийг Хөдөлмөр халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар гаргах ба бүртгэж, гэрчилгээ олгоно.

Профайлинг буюу хөдөлмөр эрхлэх ур чадварын үнэлгээ, хувийн төлөвлөгөө боловсруулах хэрэгжүүлэх

- 1.16. Хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээ, арга хэмжээнд хамрагдах иргэдэд хөдөлмөр эрхлэх ур чадварын үнэлгээ (профайлинг буюу цаашид "Үнэлгээ" гэх)-г заавал хийнэ.
- 1.17. Хөдөлмөр эрхлэх ур чадварын үнэлгээнд хамрагдан хөтөлбөрүүдийн хамрагдах хүрээний шалгуурыг хангасан иргэдэд хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээг үзүүлнэ.
- 1.18. Үнэлгээнд хамрагдсан иргэдийн хүсэлтэд үндэслэн хөдөлмөр эрхлэлтийн хувийн төлөвлөгөөг боловсруулж болно.
- 1.19. Үнэлгээг хөдөлмөрийн ажилтан (хөдөлмөрийн кейс менежер) нь хариуцан хийхдээ тухайн иргэнтэй холбоотой мэдээллийг цахим системд бүрэн гүйцэд оруулна.

ХОЁР. ХӨДӨЛМӨРТ БЭЛТГЭХ ХӨТӨЛБӨР

Хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээг зохион байгуулах

- 2.1. Ажил, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх арга хэмжээг энэ Удирдамжийн 1.4-1.8-д заасныг ерөнхий чиглэл болгож, тухайн хүний онцлог байдалд нийцүүлэн хүртээмжтэй, үр дүнтэй зохион байгуулна.
- 2.2. Ажлын байран дахь харилцаа, сэтгэл зүйн сургалтыг мэргэшсэн зөвлөх багшаар, эсхүл мэргэшсэн зөвлөх бүхий сургалтын байгууллагаар, эсхүл эдгээрийг хослуулан гэрээний дагуу өдрөөр, цагаар зохион байгуулж болно.
- 2.3. Ажилд зуучлах уулзалтад бэлтгэх арга хэмжээний хүрээнд тухайн иргэнд нэн шаардлагатай ахуйн хэрэглээний тусламж, дэмжлэгийг үзүүлэхээс гадна ахуйн бус дэмжлэг буюу уулзалтад оролцоход зориулсан зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх, уулзалтын өрөө, орчинг бүрдүүлэх болон бусад холбогдох бэлтгэлийг хангана.
- 2.4. Хөтөлбөрийн 4.1-4.3-т заасан арга хэмжээг аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсийн нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан нэгж, албан хаагчдын оролцоог хангаж, харилцан уялдаатайгаар зохион байгуулна.

Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах

- 2.5. Хөдөлмөр эрхлэлтийн танхимын сургалт зохион байгуулах сургалтын байгууллага нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- 2.5.1. Холбогдох журмын дагуу бүртгүүлсэн, сургалт зохион байгуулах гэрчилгээтэй, мэргэжлийн сургалт зохион байгуулах эрх бүхий байгууллага байх;
 - 2.5.2. Сургалтын хөтөлбөр нь мэргэжлийн боловсрол, сургалтын стандартад нийцсэн, ажил олгогчийн эрэлт, хэрэгцээг хангахуйц байх;
 - 2.5.3. Насанд хүрэгчдийн сургалт заах арга зүй, ур чадвар бүхий үндсэн багштай байх;
 - 2.5.4. Сургалтын стандарт нөхцөлийг хангасан онолын болон дадлагын байр, танхимтай байх;
 - 2.5.5. Сургалт нь онол, дадлага буюу лабораторийн ажил, үйлдвэрлэлийн дадлагын хэсгүүдээс бүрдэх бөгөөд онолын сургалт нь нийт сургалтын 30 хувиас ихгүй байх;
 - 2.5.6. Холбогдох бусад шаардлага.
- 2.6. Нийслэлийн төвийн 6 дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэс 4 дүгээр сард багтаан эрхийн бичгээр сургах иргэдийн тоо, мэргэжлийн чиглэлийн саналаа Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газарт хүргүүлэх ба тус газар нь 5 дугаар сарын 3 дахь хоногоос эхлэн сургалтыг төлөвлөн зохион байгуулна. Мөн мэргэжлийн сургалтад суралцаж төгссөн иргэдийн мэдээллийг 8 дугаар сарын эхний хагаст багтаан харьяалах дүүргүүдэд хүргүүлнэ.
 - 2.7. Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар нийт сургалтын 20 хүртэл хувийг 9 дүгээр сараас хойш зохион байгуулж болно.
 - 2.8. Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлдвэрлэл дээрх сургалтыг 3 долоо хоног буюу ажлын 15 хоногоос 6 долоо хоног буюу ажлын 30 хоногт ажил олгогчийн боломжит хугацаанд нийцүүлэн зохион байгуулна.
 - 2.9. Аймаг, нийслэл, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага тухайн орон нутагт үйлдвэрлэл дээрх сургалт зохион байгуулах тухай зар мэдээллийг 5 дугаар сард багтаан аж ахуйн нэгжүүдэд зарлан мэдээлж, аж ахуйн нэгжүүдээс ирүүлсэн хүсэлтийг нэгтгэнэ. Зар мэдээлэл тухайн жилд багтаан үйлдвэрлэл дээрх сургалт зохион байгуулж иргэнийг ажилд авах хүсэлтэй, боломжтой аж ахуйн нэгжүүдэд чиглэсэн байна.
 - 2.10. Аймаг, нийслэл, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага аж ахуйн нэгжүүдээс ирүүлсэн хүсэлтийг нэгтгэж, үйлдвэрлэл дээрх сургалтын тухайн жилийн нийт эрэлтийн мэдээллийг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газарт 6 дугаар сарын эхний 7 хоногт багтаан хүргүүлнэ.
 - 2.11. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар үйлдвэрлэл дээрх сургалтын тухайн жилийн эрэлтийн мэдээллийг хүлээн авч, төсөвлөсөн хөрөнгө, бүс нутаг, хүн амын тоо болон бусад үзүүлэлтийг үндэслэн аймаг, нийслэл, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын зохион байгуулах боломжит сургалтын хэмжээ, квотыг өгнө.
 - 2.12. Уг квотод нийцүүлэн аймаг, нийслэл, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага үйлдвэрлэл дээрх сургалт явуулах хүсэлт гаргасан аж ахуйн нэгжүүдийн ирүүлсэн материалыг судалж, шаардлага хангасан аж ахуйн нэгжүүдтэй гэрээ байгуулна. Квотод багтаан шаардлага хангаагүй аж ахуйн нэгжийн оронд нэмэлтээр хүсэлт хүлээн авч болно.
 - 2.13. Аймаг, нийслэл, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага үйлдвэрлэл дээрх сургалт зохион байгуулах шаардлага хангасан аж ахуйн нэгжийн холбогдох материал, гэрээний хувийг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газарт хүргүүлж, санхүүжилтийг тухай бүр шийдвэрлүүлнэ.

- 2.14. Үйлдвэрлэл дээрх сургалт зохион байгуулахтай холбоотой аливаа маргаан, зөрчлийг тухайн аймаг, нийслэл, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага бүрэн хариуцна.
- 2.15. Үйлдвэрлэл дээрх сургалт зохион байгуулах аж ахуйн нэгжид шаардагдах дадлагажигч ажилтныг нийслэлийн төвийн 6 дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага харьяалал харгалзахгүйгээр зуучилна.
- 2.16. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтын зуучлалын үйл ажиллагаанд хөдөлмөрийн хувийн биржийн оролцоог хангана.
- 2.17. Ажил олгогчийн хэрэгцээ, суралцагчийн хүсэлтийг харгалзан сургалтын хугацаа уян хатан байх бөгөөд сургалтын хугацаанд ногдох санхүүжилтийг олгоно.
- 2.18. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтыг зохион байгуулж, ажиллах хүчин авах хүсэлтэй аж ахуйн нэгж нь дараах шаардлагыг хангасан тухай холбогдох баримт бичиг, материалыг бүрдүүлж, холбогдох байгууллагад хандана. Үүнд:
- 2.18.1. Тухайн салбарт үйлдвэрлэлийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгааг нотолсон аж ахуйн нэгжийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээтэй, Монгол Улсын хуулийн этгээд байх;
- 2.18.2. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаандаа нийгмийн даатгалын шимтгэл төлдөг ажилтнуудтай, улмаар үйл ажиллагаа нь өргөжиж, шинээр ажилтан авах эрэлт хэрэгцээ бий болсон байх;
- 2.18.3. Суралцагч үйлдвэрлэл дээр дадлага эзэмших боломжоор хангагдсан байх (дадлагын тоног төхөөрөмж, үйлдвэрлэлийн цех, талбайтай, дагалдуулан сургах ур чадвар бүхий дадлагажуулагч багштай, мастер, мэргэшсэн мэргэжилтэн, инженер, сургагчийн нөөцтэй г.м);
- 2.18.4. Дадлагын сургалтын хөтөлбөр, агуулга нь чадамжийн нэгж бүрээр тодорхойлогдсон байх бөгөөд сургалтын үйл ажиллагааг зохион байгуулах төлөвлөгөөтэй байх;
- 2.18.5. Сургалтын хугацаанд үйлдвэрлэлийн горим, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага, дүрэм журмыг мөрдүүлэх;
- 2.18.6. Суралцагчдад сургалтын дадлагын хугацаанд нь ажил үүрэгт нь тохирсон цалин хөлс, урамшууллыг зохих журмын дагуу олгохоо нотолсон байх;
- 2.18.7. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтын суралцагчдын 80-аас доошгүй хувийг ажлын байраар хангаж, хөдөлмөрийн гэрээ байгуулж ажиллуулахыг зөвшөөрсөн байх;
- 2.18.8. Холбогдох бусад шаардлага.
- 2.19. Үйлдвэрлэл дээрх сургалт зохион байгуулах аж ахуйн нэгж нь өөрийн үндсэн ажилтны тоо 2-5 хүртэл байвал 3 хүртэл хүнийг, 6 буюу түүнээс их байвал шинээр бий болох ажлын байрны тоогоор буюу 4-өөс дээш хүнийг үйлдвэрлэл дээр сургах тухай хүсэлтээ ирүүлнэ.
- 2.20. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтын онол, дадлагын хичээлийн зардлыг ажил олгогчид шилжүүлэн олгох бөгөөд онолын хичээлийн 20 хувьд зориулсан сургалтын зардлыг онолын хичээлийг явуулахаар тухайн аж ахуйн нэгжтэй гэрээ байгуулсан эрх бүхий сургалтын байгууллагын дансанд шилжүүлж, баримтыг бүрдүүлнэ.
- 2.21. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтын үйл ажиллагаанд зарцуулах нийт зардлыг сургалт эхлэхэд 70 хувь, сургалтын үйл ажиллагаа дуусч, суралцагч мэргэжлийн ур чадварын түвшин тогтоох шалгалт өгсний дараа шалгалтанд тэнцсэн болон ажлын байраар хангагдсан суралцагчийн тоог үндэслэн үлдсэн 30 хувийг тус тус олгоно.
- 2.22. Үйлдвэрлэл дээрх сургалтыг зохион байгуулах тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллага нь монгол иргэдийг гадаад ажилтан, ажилчдыг дагалдуулан ажиллуулж байгаа бол шалгаруулалтад давуу тал болно.

Нийгмийн хариуцлагатай ажил олгогчийг шалгаруулах

- 2.23. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын дарга “Нийгмийн хариуцлагатай ажил олгогчийг шалгаруулах удирдамж”-ийг батална.
- 2.24. “Нийгмийн хариуцлагатай ажил олгогчийг шалгаруулах удирдамж”-д нийгмийн хариуцлагатай ажил олгогчийг шалгаруулах үндсэн шалгуур үзүүлэлтүүдийг төр, аж ахуйн нэгж, нөхөрлөл хоршоо гэсэн 3 статус тус бүрээр тодорхойлох ба тэднийг шалгаруулах үе шат, үйл явцыг тодорхойлно.
- 2.25. Нийгмийн хариуцлагатай ажил олгогчийг удирдамжид тодорхойлсон шалгуур үзүүлэлтийн дагуу аймаг, дүүргийн холбогдох байгууллагын саналыг үндэслэн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын даргын тушаалаар байгуулагдсан Ажлын хэсэг шалгаруулна.
- 2.26. Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, салбарын яамд (шаардлагатай бол), ажил олгогчдын эрх ашгийн төлөө ажилладаг төрийн бус байгууллагууд болон холбогдох бусад төрийн болон төрийн бус байгууллагын төлөөллийг оруулна.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2022 оны А/54 тоот тушаалын гуравдугаар хавсралтын дагуу хамрах хүрээ, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг удирдлага болгон хэрэгжүүлж ажиллана.

ГУРАВ. АЖ АХУЙ ЭРХЛЭГЧДИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Иргэн, өрх, аж ахуйн нэгжид санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээг зохион байгуулах

- 3.1. Хөтөлбөрийн 4.1-т заасан иргэнд санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээний төсөл сонгон шалгаруулах үйл ажиллагааг дараах 2 үе шаттайгаар зохион байгуулна:
 - 3.1.1. Нэгдүгээр үе шатанд санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах хүсэлтэй иргэний боловсруулсан төсөл, эргэн төлөлтийн хуваарь, холбогдох бичиг баримтыг үнэлж, шалгаруулна.
 - 3.1.2. Хоёрдугаар үе шатанд эхний шатанд шалгарсан төсөл бүхий иргэний аж ахуй эрхлэх, санхүүгийн дэмжлэгийг эргэн төлөх болон бусад нөөц боломжтой танилцаж, үнэлгээ хийх, төслийг хэрхэн амжилттай хэрэгжүүлэх талаар мэдээлэл солилцох, шаардлагатай бол хэлэлцүүлэг өрнүүлэх зэрэг арга замаар иргэдэд ил тод, нээлттэй байдлаар шалгаруулалтыг хийнэ.
- 3.2. Ажлын хэсэг төсөл шалгаруулалтын бүх үйл явцыг оролцогч иргэдэд нээлттэй, шударга өрсөлдөх боломжийг бүрэн хангаж зохион байгуулна.
- 3.3. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг авахыг хүссэн иргэн бусадтай хамтран аж ахуй эрхлэх нь нээлттэй бөгөөд энэ тохиолдолд үйл ажиллагаа эрхлэх төсөл, төлөвлөгөөндөө хамтран ажиллах иргэдийн оролцоог тусгана.
- 3.4. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг хүссэн иргэн өөрийн харьяалах аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст дор дурдсан бичиг баримтыг бүрдүүлж хандана:
 - 3.4.1. Санхүүгийн дэмжлэг хүссэн тухай өргөдөл;
 - 3.4.2. Иргэний өөрийн болон хамтран ажиллах бусад иргэдийн иргэний үнэмлэхний хуулбар;
 - 3.4.3. Аж ахуй, бичил бизнес эрхлэх үйл ажиллагааны төсөл, төлөвлөгөө;
 - 3.4.4. Гадаадад ажиллаж, амьдарч байгаад ирсэн бол гадаад паспорт, шаардлагатай бол эзэмшсэн мэргэжил, ур чадварыг тодорхойлох баримт бичиг.

- 3.5. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээг үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тодорхой чиглэл харгалзахгүйгээр зохион байгуулна. Шаардлагатай бол ижил төрлийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээг бүлэглэн шалгаруулалтыг зохион байгуулна.
- 3.6. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээнд зарцуулах нийт хөрөнгийн 70 хүртэл хувийг 4 дүгээр сард, үлдсэн 30 хувийг 9 дүгээр сард тус тус зарцуулахаар төлөвлөж, холбогдох арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 3.7. Ажлын хэсэг иргэний хэрэгжүүлэх төслийн бодит төсөвт өртгийг санхүүжүүлэх зарчим баримтална.
- 3.8. Иргэдээс ирүүлсэн төслийг шалгаруулахдаа хэрэв өөрийн эзэмшсэн мэргэжлийн дагуу буюу хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтын хүрээнд эзэмшсэн мэргэжлийн дагуу үйл ажиллагаа эрхлэхээр хүсэлт ирүүлсэн бол давуу тал болно. Энэ тохиолдолд хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтын чадамжийн гэрчилгээг үндэслэл болгоно.
- 3.9. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгийн төлөлтийг гэрээний дагуу иргэнээр төлүүлж, хяналт тавих ба эргэн төлөлтийг Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих санд төвлөрүүлнэ.
- 3.10. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгийг иргэнд олгохдоо хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бусад хөтөлбөр, төслийн санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээнд хамрагдсан хүнд давхардуулан¹ олгохгүй.
- 3.11. Хөтөлбөрийн 4.1.2.3-т заасан арга хэмжээг “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль”-ийн хүрээнд зохион байгуулна.
- 3.12. Санхүүгийн дэмжлэгийг техник технологи ашиглан (fintech) автоматжуулж, орчин үеийн шинэлэг хэлбэрээр олгох арга хэмжээг Улаанбаатар, Эрдэнэт, Дархан хотуудад туршилтаар зохион байгуулна.
- 3.13. Арга хэмжээг Улаанбаатар хотод Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар, Эрдэнэт, Дархан хотуудад аймгийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар зохион байгуулна.
- 3.14. Сонгон шалгаруулалтад шалгарсан санхүүгийн байгууллагатай Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар гэрээ байгуулж, хяналт тавин тайлан, мэдээллийг нэгтгэн дээд шатны байгууллагад тайлагнаж ажиллана.
- 3.15. Жижиг зээл, эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг авсан иргэд түүнчлэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрүүдэд хамрагдаагүй аж ахуй, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэд энэхүү финтек богино хугацааны эргэлтийн хөрөнгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээнд хамрагдаж болно.
- 3.16. Жижиг зээл болон энэхүү хөтөлбөрийн эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгийг авсан иргэд түүнчлэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрүүдэд хамрагдаагүй аж ахуй, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэнийг өөрсдийн хүсэлтэд үндэслэн аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамруулна.
- 3.17. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалтаар мэргэшсэн сургагч багшийн эрх бүхий ажилтантай аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь аж ахуй эрхлэлтийн сургалтыг зохион байгуулж болох бөгөөд энэ тохиолдолд сургалтын үйл ажиллагаанд хуваарилсан төсвийг тухайн багшийн замын зардал болон томилолтын зардалд зарцуулж болно. Төсвийг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсийн ажилтан багшийн урамшуулал болон цалинд зарцуулахгүй.
- 3.18. Жижиг зээл, эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдсан иргэдийн төслийг амжилттай хэрэгжүүлэхэд дэмжих, хяналт тавих зорилгоор иргэд, мэргэжлийн холбоод, иргэний нийгмийн байгууллагууд, ажил олгогчдын оролцоотой туршлага

¹ Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлийн 2021 оны 02 дугаар сарын 09-ны өдрийн нэгдүгээр тогтоолоор баталсан хөтөлбөрүүдийн хүрээнд санхүүгийн дэмжлэгийг нэг иргэнд давхардуулан олгохгүй.

солилцох уулзалт, хэлэлцүүлгийг аж ахуй эрхлэлтийн сургалтын зардалд хуваарилсан төсвийн 5 хүртэл хувиар зохион байгуулж болно. Энэхүү уулзалт, хэлэлцүүлгийг цар тахлын нөхцөл байдалтай холбоотойгоор цахимаар зохион байгуулж болно.

- 3.19. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар нь аж ахуй эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах эрх бүхий сургалтын байгууллагын жагсаалтыг гаргахдаа бизнес инкубатор төвүүдийн нэгдсэн холбооны саналыг харгалзан тогтооно.
- 3.20. Аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад бизнес эхлэх, бизнес хөгжүүлэх, аж ахуй эрхлэх төлөвлөгөө, төсөл боловсруулах, хоршоо, нөхөрлөл, бүлэг байгуулж, үйл ажиллагаа эрхлэх чиглэлийн сургалтууд хамаарах бөгөөд иргэн эдгээр хөтөлбөрүүдээс сонгон аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамрагдана.

Малчдыг малжуулах санхүүгийн дэмжлэг олгох

- 3.21. Сумын амьжиргааг дэмжих зөвлөл арга хэмжээнд хамрагдах малчин өрхийн нэрсийн жагсаалт, холбогдох мэдээлэл бүхий саналыг орон нутгийн иргэдийн оролцоотойгоор шийдвэрлэн аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст ирүүлэх бөгөөд тус газар, хэлтэс малчин өрхийг арга хэмжээнд хамруулах тухай эцсийн шийдвэрийг гаргана.
- 3.22. Арга хэмжээнд дараах шаардлагыг хангасан малчин өрхийг хамруулна:
 - 3.22.1. Арга хэмжээнд хамруулах хүсэлт гаргасан байх;
 - 3.22.2. 18-45 насны 2-доошгүй гишүүнтэй (бусад насны гишүүдийн тоо хамаарахгүй бөгөөд тайлангийн маягтад бусад гишүүдийн тоог тусгана.) малчин өрх байх;
 - 3.22.3. Хөтөлбөрийн 4.2.1.1-д заасан толгой малгүй болон малтай байх;
 - 3.22.4. Хөтөлбөрт хамрагдах малчин өрх нь малжуулах арга хэмжээнд хамрагдахдаа боловсруулсан төлөвлөгөө, төсөлтэй байх;
 - 3.22.5. Эргэн төлөлтийг хийх хуваарийг тусгасан төлөвлөгөө гаргасан байх.
- 3.23. Малжуулах дэмжлэгийн эргэн төлөлтийг мал худалдан авч өгсөн өдрөөс хойш 36 сарын дотор мөнгөн хэлбэрээр хийх ба малчин өрхийн өөрийн боломжид тулгуурлан боловсруулсан “Эргэн төлөлт хийх төлөвлөгөө”-г малчин өрх, Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс болон сум, хорооны Засаг дарга нарын гурвалсан гэрээнд хавсаргана.
- 3.24. Эргэн төлөлтийг аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих дэд санд төвлөрүүлнэ.
- 3.25. Хөтөлбөрийн 4.2.2.2-т заасан “Улаанбаатар хотод оршин сууж байгаа иргэн” гэдэгт хөдөө, орон нутгаас нүүж ирсэн боловч хотын харъяалалгүй, харъяалалтай өрхийн гишүүнийг ойлгож болно.
- 3.26. Гэрээгээр мал маллах сонирхолтой өрхийн бүртгэл, судалгааг хорооны хөдөлмөр эрхлэлт, халамжийн асуудал хариуцсан ажилтан оны эхний улиралд багтаан гаргаж нэгтгэн, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэст, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэс Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газарт хүргүүлнэ.
- 3.27. Аймаг, дүүрэг (алслагдсан 3 дүүрэг)-ийн гэрээт малчин авч ажиллуулах малчны (600² болон түүнээс дээш малтай) бүртгэл, судалгааг тухайн аймаг, дүүргийн сум, хорооны хөдөлмөр эрхлэлт, халамжийн асуудал хариуцсан ажилтан, Засаг даргын тамгын газар, багийн Засаг даргатай хамтран оны эхний улиралд багтаан гаргаж, аймаг, дүүргийнхээ Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газарт, Аймаг, дүүргийн

² 501-999 тооны малтай 26,632 өрх, 1000-аас дээш малтай 9954 өрх байна. ҮСХ-ны 2017 оны тайлан.

- Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс Нийслэлийн Хөдөлмөр эрхлэлтийн газарт хүргүүлнэ.
- 3.28. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс, сум, хорооны хөдөлмөр эрхлэлт, халамжийн асуудал хариуцсан ажилтан нь хамтран малчин ажил олгогчид гэрээт малчнаар ажиллах өрхийн бүртгэл, судалгааг танилцуулах, сонголт хийлгэх, сонгосон гэр бүлтэй холбогдох, харилцан тохиролцож гэрээ байгуулах, сургалтад хамруулах зэрэг зуучлалын үйл ажиллагааг зохион байгуулна.
- 3.29. Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар хөдөлмөрийн болон хөлсөөр ажиллах гэрээний ерөнхий загвар, дөрвөлсөн гэрээний ерөнхий загвар³ (ажил олгогч малчин, гэрээт малчин өрх, аймгийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, сумын Засаг даргын тамгын газар), малчин ажил олгогч, гэрээт малчин гэр бүлийг бүртгэх судалгааны маягыг тус тус батална.
- 3.30. Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газар төслийн хэрэгжилтийн тайлангийн маягт, гэрээт малчин өрхийн гишүүдийг сургах сургалтын хөтөлбөрийг батална. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс батлагдсан хөтөлбөрийн дагуу сургалтыг зохион байгуулна. Гэрээт малчин өрхийн гишүүдэд хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа, сургалтыг холбогдох хөтөлбөр, гарын авлагын дагуу зохион байгуулна.
- 3.31. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс сум, хороо, багийн Засаг дарга, хөдөлмөр эрхлэлт, халамжийн асуудал хариуцсан ажилтан арга хэмжээний хэрэгжилтийн явц, үр дүнд эрх үүргийнхээ хүрээнд хяналт тавьж ажиллана.

Борлуулалтын болон ажлын байрны түрээсийн дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээ

- 3.32. Борлуулалтын цэгийг ажиллуулах зардлыг зөвхөн түрээсийн төлбөр болон урсгал зардал (цахилгаан, дулаан, интернет гэх мэт)-д зарцуулна. Борлуулалтын цэг дээр ажиллах борлуулагчид цалин, урамшуулал олгохгүй буюу борлуулалтын цэгт хамрагдаж байгаа зорилтот бүлгийн иргэдийг тодорхой хуваарийн дагуу ажиллуулах, эсхүл зорилтот бүлгийн иргэдтэй харилцан тохиролцож, борлуулалтын орлогын тодорхой хувиар цалин, урамшууллыг олгох байдлаар зохион байгуулна.
- 3.33. Борлуулалтын цэгийг бизнес инкубатор төвөөр гэрээлэн ажиллуулж болох бөгөөд энэ тохиолдолд санхүүжилтийг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын тушаалаар баталсан "Борлуулалтын цэг ажиллуулахад зарцуулах нэг сарын зардлын дээд хэмжээ"-нээс хэтрүүлэхгүйгээр олгоно.
- 3.34. Борлуулалтын цэг нь бараа, бүтээгдэхүүн борлуулахад дэмжлэг үзүүлж, борлуулалтын захиалга хүлээн авах, сурталчлах, худалдан авагчидтай холбох зэрэг арга хэмжээг зохион байгуулна.
- 3.35. Хөтөлбөрүүд, жижиг зээлд хамрагдсан иргэн, аж ахуйн нэгжийн үйлдвэрлэсэн бараа, бүтээгдэхүүнийг борлуулах "Борлуулалтын цэг"-ийг аймаг, дүүргүүд тус бүрдээ нэгдсэн нэг цэгээр зохион байгуулна.
- 3.36. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь иргэдийн үйлдвэрлэсэн бараа бүтээгдэхүүнийг зарж борлуулахад чиглэсэн нэгдсэн үзэсгэлэн, яармагийг жилд 5 сая хүртэл төгрөгт багтаан зохион байгуулах ба холбогдох зардлыг батлагдсан төсвийн "Борлуулалтын дэмжлэг"-т хуваарилсан хөрөнгөөс санхүүжүүлнэ.
- 3.37. Хөтөлбөрийн 4.3.7-д заасны дагуу Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар бараа, бүтээгдэхүүн худалдаалах цахим хуудсыг нээж, аймаг, нийслэл,

³ Дөрвөлсөн гэрээ нь арга хэмжээнд хамруулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих зорилгоор байгуулах ерөнхий гэрээ байна.

- дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагатай хамтран зорилтот бүлгийн иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг үнэ төлбөргүй хамруулна.
- 3.38. Ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтийг үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чиглэлээр ажлын байр түрээсэлж байгаа Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас олгодог зээл, санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах шийдвэр гаргасан иргэдэд үзүүлнэ.
- 3.39. Ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтийг тухайн ондоо багтааж дээд тал нь 6 сарын хугацаанд үзүүлэх ба хөнгөлөлтийг улиралд нэг удаа нөхөн олгоно.
- 3.40. Ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлт эдлэх хүсэлтэй зорилтод бүлгийн дараах шаардлагыг хангасан иргэдийг шалгаруулж, хамруулна. Үүнд:
- А. Энэхүү хөтөлбөрийн зээл, санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдсан үйлдвэрлэл, үйлчилгээний чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуй, бичил бизнес эрхлэгч, нөхөрлөл, хоршоо байх;
 - Б. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зохиулалтаар ажлын байр түрээслэн үйл ажиллагаагаа тасралтгүй 6 сар болон түүнээс дээш хугацаагаар явуулсан байх;
 - В. Хүчин төгөлдөр хугацаа бүхий түрээсийн гэрээтэй байх;
 - Г. Бусад.
- 3.41. Иргэн нь түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтөд үйлдвэрлэлийн, эсхүл үйлчилгээний аль нэг чиглэлээр хамрагдана. Үйлчилгээний төрөлд хүнсний болон бэлэн бараа бүтээгдэхүүн худалдан борлуулах үйл ажиллагаа хамаарахгүй болно.

Ажил олгогчийг дэмжих арга хэмжээ

- 3.42. Ажил олгогчийн урамшуулал, санхүүгийн дэмжлэг олгох тухай гэрээг ажлын байраар хангагдаж байгаа иргэний байнгын оршин суугаа аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс ажил олгогчтой байгуулж, санхүүжилтийг олгоно.
- 3.43. Ажил олгогчийн урамшуулал, санхүүгийн дэмжлэгийг авахаар гэрээ байгуулсан ажил олгогч урамшууллаа авахдаа дараах бичиг баримтыг бүрдүүлж холбогдох байгууллагад хандана:
- 3.43.1. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар;
 - 3.43.2. Ажил олгогч, ажилтны хүсэлт;
 - 3.43.3. Ажилтны иргэний үнэмлэхний хуулбар;
 - 3.43.4. Ажилтан зорилтот бүлгийн иргэн мөн болохыг нотолсон баримт бичиг, тодорхойлолт;
 - 3.43.5. Хөдөлмөрийн болон бусад гэрээний хуулбар;
 - 3.43.6. Ажилтны нийгмийн даатгалын дэвтрийн хуулбар, эсхүл НДШ төлсөн тухай ТҮЦ машины тодорхойлолт;
 - 3.43.7. Ажил олгогчийн хүн амын орлогын болон нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн татвар шимтгэлийн өргүй талаарх тодорхойлолт;
 - 3.43.8. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэстэй байгуулсан гэрээ;
 - 3.43.9. Ажилтны цалингийн картын хуулга;
 - 3.43.10. Бусад.
- 3.44. Ажил олгогчийн дэмжлэгийг зорилтот бүлгийн иргэнийг ажлын байраар хангаж, тасралтгүй 12 сар буюу түүнээс дээш хугацаагаар ажиллуулсан, цаашид үргэлжлүүлэн ажиллуулах ажил олгогчид олгоно. (тасралтгүй 12 сар ажилласан боловч ажлаасаа гарсан иргэний тухайд ажил олгогчид дэмжлэг олгохгүй)

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2022 оны А/54 тоот тушаалын дөрөвдүгээр хавсралтын дагуу хамрах хүрээ, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг удирдлага болгон хэрэгжүүлж ажиллана.

ДӨРӨВ. ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Ажил хайгч залуучуудад ажлын дадал, туршлага эзэмшүүлэх үйлчилгээ үзүүлэх

- 4.1. Залуучуудад ажлын дадал, туршлага эзэмшүүлэх үйлчилгээг үзүүлэхдээ аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсийн хөдөлмөрийн ажилтан хийнэ.
- 4.2. Залуучуудыг ажилд зуучилсны дараа ажил олгогч болон тухайн зуучлагдсан иргэдтэй холбогдож, тогтвортой ажиллаж байгаа эсэхэд хяналт тавьж, шаардлагатай бол зөвлөгөө, мэдээлэл өгч ажиллана.
- 4.3. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын суралцагчдыг ажил олгогчид дагалдуулан суралцуулах арга хэмжээг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар удирдлага зохион байгууллалтаар хангана.

Шилдэг “Старт-Ап” залуучуудад санхүүгийн дэмжлэг олгох

- 4.4. Тэргүүн туршлага, шинэ технологид суурилсан шинэлэг бизнес санаа бүхий “Старт-Ап”-г сонгон шалгаруулах арга хэмжээг аймаг, нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага дараах байдлаар зохион байгуулна:
 - 4.4.1. Залуучуудын гарааны бизнесийг сонгон шалгаруулах ажлын хэсгийг⁴ аймаг, нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага тус бүрт холбогдох төрийн болон төрийн бус байгууллагын төлөөллийг оролцуулан байгуулна.
 - 4.4.2. Аймгийн ажлын хэсэг тухайн аймагт 1 “Старт-Ап”-ыг, нийслэлийн ажлын хэсэг дүүрэг бүрт 2 “Старт-Ап”-ыг сонгон шалгаруулна.
 - 4.4.3. Аймаг, нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага болон сум, хорооны хөдөлмөрийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн гарааны бизнес эхлүүлэх зорилгоор сонгон шалгаруулалтад оролцох хүсэлтэй залуу, эсхүл залуучуудын бүлэгт арга хэмжээг зарлан мэдээлж, залуучуудыг⁵ бүртгэнэ.
 - 4.4.4. Бүртгүүлсэн залуу, эсхүл залуучуудын бүлэгт гарааны бизнесийн боломж, сонгон шалгаруулалтын талаар мэдээлэл өгч, гарааны бизнесийн таатай орчин бүрдүүлэх талаар сургалт, дараагийн шатанд аж ахуй эрхлэлт, бизнес загвар боловсруулах сэтгэлгээний сургалт⁶ зэргийн урьдчилан зохион байгуулж болно.
 - 4.4.5. Гарааны бизнес санааг баяжуулах, өрсөлдүүлэх, багаар ажиллаж ирээдүйтэй санааг бизнесийн зөвлөх (ментор)-ийн туслалцаатайгаар хөгжүүлэх, шилдэг гарааны бизнесийг сонгон шалгаруулах 54 цагийн арга хэмжээг 3 өдөр (Сүүлийн 2 өдөр нь хагас, бүтэн сайн) зохион байгуулахаар сонгогдсон мэргэжлийн эрх бүхий байгууллагатай байгуулсан гэрээний үндсэнд хэрэгжүүлнэ.
 - 4.4.6. Шалгарсан залуу, эсхүл залуучуудын бүлгийн үйл ажиллагаа тогтворжиж, бизнесийн ашгаа хүртэж эхэлтэл бизнесийн зөвлөх (ментор)-үүдтэй хамтарч, гэрээний үндсэн дээр дэмжлэг үзүүлж ажиллана.
 - 4.4.7. Шалгарсан залуу, эсхүл залуучуудын бүлэгтэй аймаг, нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага гарааны дэмжлэг олгох тухай гэрээ байгуулж, хамтран ажиллана.

⁴Ажлын хэсгийн ажиллах нийтлэг удирдамжийг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар батална.

⁵15-34 насны залуучууд, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын төгсөгчид байна.

⁶Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын баталсан “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээний зардлын жишиг хэмжээ”-нээс хэтрүүлэхгүй.

- 4.4.8. Сонгон шалгаруулалтад эхний байранд орсон залуу, эсхүл залуучуудын бүлгийг багцлан баг болгож, 5 долоо хоногийн бизнес хурдасгуурын үйлчилгээнд хамруулж шинэлэг бизнес санаагаа хэрэгжүүлэх боломжтой нь нотлогдсон багуудад жижиг зээлийн үйлчилгээнд хамруулах арга хэмжээ үзүүлж болно.
- 4.5. Улсын хэмжээний шилдэг "Старт-Ап"-ийг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар тухайн жилийн 2 дугаар улиралд багтаан зохион байгуулна. Аймаг, нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь тухайн жилийн 3 дугаар улиралд багтаан зохион байгуулна.
- 4.6. Улсын хэмжээний шилдэг "Старт-Ап"-ийг зохион байгуулахдаа Олон улсын хэмжээнд хэрэгждэг хүлээн зөвшөөрөгдсөн хөтөлбөр, арга зүйн эрх бүхий байгууллагатай хамтарч болно.
- 4.7. Улсын хэмжээний шилдэг "Старт-Ап"-аар шалгарсан залуу, эсхүл залуучуудын баг нь аймаг, нийслэлийн эргэн төлөх нөхцөлгүй санхүүгийн дэмжлэгт давхардан хамрагдахгүй.
- 4.8. Шилдэг "Старт-Ап"-аар шалгарсан залуу, эсхүл залуучуудын бүлгийн үйлдвэрлэсэн бараа, бүтээгдэхүүнийг борлуулах, дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааг аймаг, дүүрэг бүрт байгуулсан борлуулалтын цэгүүд болон цахим худалдаа, нэгдсэн үзэсгэлэн, яармаг, арга хэмжээний хүрээнд холбогдох байгууллагууд хариуцан зохион байгуулна.

Оюутан, залуучуудыг цагийн ажилд зуучлах

- 4.9. Оюутан, залуучуудыг цагийн ажилд зуучлах арга хэмжээний хүрээнд Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар "Оюутан, залуучуудыг цагийн ажилд зуучлах удирдамж"-ийг Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газрын саналыг үндэслэн баталж, зохицуулалтаар хангаж ажиллана.
- 4.10. Оюутан, залуучуудыг цагийн ажилд зуучлах арга хэмжээг зохион байгуулахад аймаг, нийслэл, дүүргийн гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын байгууллагын оролцоог хангана.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2022 оны А/54 тоот тушаалын тавдугаар хавсралтын дагуу хамрах хүрээ, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг удирдлага болгон хэрэгжүүлж ажиллана.

ТАВ. ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ИРГЭДИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Дэмжлэгтэй хөдөлмөр эрхлэлтийн цогц арга хэмжээ

- 5.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг хөдөлмөрийн зах зээл дээр ажиллуулах дэмжлэгтэй хөдөлмөр эрхлэлтийн цогц арга хэмжээг зохион байгуулахдаа Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын тушаалаар баталсан журмыг мөрдөнө.

Санхүүгийн дэмжлэг олгох

Иргэнд санхүүгийн дэмжлэг олгох:

- 5.2. Санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн дараах нөхцөл, шаардлагыг хангасан байна:
- 5.2.1. Эмнэлэг-хөдөлмөрийн магадлах комиссын шийдвэрийн хугацаа нь хүчинтэй (гэрээний хугацаанд хүчинтэй байх нь чухал) байна.
- 5.2.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнээ гэртээ асарч байгаа гэр бүлийн гишүүн нь

санхүүгийн дэмжлэгт хүсэлт гаргаж байгаа бол гэр бүлийн гишүүн мөн эсэх талаар хороо, сумын Засаг даргын тодорхойлолтыг ирүүлнэ.

- 5.2.3. Албан ёсоор оршин суугаа харьяаллын дагуу Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст бүртгүүлж, санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах өөрийн хүсэлтээ бичгээр илэрхийлсэн байна.
- 5.2.4. Хувиараа болон нөхөрлөл, хоршооны хэлбэрээр өрхийн үйлдвэрлэл, аж ахуй эрхлэх зорилгоор хэрэгжихүйц бизнесийн санаа, үр ашгийн үндэслэлтэй тооцоо судалгаа бүхий төсөл, үйл ажиллагааны төлөвлөгөө болон төсвийн саналыг боловсруулсан байна.
- 5.2.5. Төслийг нөхөрлөл, хоршоо, бүлгийн зохион байгуулалттайгаар хэрэгжүүлэх бол гишүүд, оролцогчдын үүрэг, хариуцлагыг тодорхойлсон байна.
- 5.2.6. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, Халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс хөтөлбөртэй холбоотой арга хэмжээг зохион байгуулж сонгон шалгаруулах ажлын хэсэгт аймаг дүүргийн харьяа хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төлөөллийг заавал томилж ажиллуулна.

Төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгжид санхүүгийн дэмжлэг олгох:

- 5.3. Хөтөлбөрийн 4.2.2 болон 4.2.3-т заасан санхүүгийн дэмжлэг олгох сонгон шалгаруулалтыг Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар "Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай" хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу тухайн оны 1 дүгээр улиралд багтаан зохион байгуулна.
- 5.4. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хангах орон тооны бус дэд зөвлөл нь Хөтөлбөрийн 4.2.2 болон 4.2.3-т заасан санхүүгийн дэмжлэг олгохтой холбоотой төслүүдийн тэргүүлэх чиглэл, төсөлд тавигдах ерөнхий шаардлага, арга хэмжээнд зарцуулах хөрөнгийг хөгжлийн бэрхшээлийн төрөлд ногдох хувь хэмжээ болон бусад холбогдох шалгуур үзүүлэлтүүдийг тодорхойлсон зөвлөмж гаргана. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар уг зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангана.
- 5.5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үүсгэн байгуулсан аж ахуйн нэгжийн болон нийт ажиллагчдын 50-иас доошгүй хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ажилладаг, мөн аж ахуйн нэгжийн бизнесээ өргөжүүлэх төслийг шалгаруулж барьцаагүй, хүүгүй, 30.0 хүртэл сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэгийг 100 хувь эргэн төлөх нөхцөлтэйгээр 36 сарын хугацаатай олгоно.
- 5.6. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үүсгэн байгуулсан аж ахуйн нэгжийн болон нийт ажиллагчдын 50-иас доошгүй хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ажилладаг, мөн аж ахуйн нэгж шинээр тохируулгатай ажлын байр бий болгох тухай боловсруулсан төслийг шалгаруулж, барьцаагүй, хүүгүй, 50.0 хүртэл сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэгийг 100 хувь эргэн төлөх нөхцөлтэйгээр 48 сарын хугацаатай олгоно.
- 5.7. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд ажлын байр бий болгож буй аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагатай гэрээ байгуулж, санхүүжилтийг олгох ба хэрэгжилтийн явц, үр дүнд тогтмол хяналт тавьж, үр дүнг тайлагнаж ажиллана.
- 5.8. Санхүүгийн дэмжлэгт хүсэлт гаргаж буй аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллага нь 1-ээс доошгүй жил үйл ажиллагаа тогтвортой явуулсан байна.
- 5.9. Санхүүгийн дэмжлэгийг төсөл хэрэгжүүлэх гэрээ байгуулсны дараа 100 хувь олгох бөгөөд иргэн, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллага е-баримтыг шивж санхүүгийн дэмжлэгийг баталгаажуулна.
- 5.10. Төслийн үр дүнд бий болсон тохируулгатай ажлын байрны тоог нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн нотлох бичиг баримтаар баталгаажуулж тооцно.

- 5.11. Төслийн сонгон шалгаруулалтыг 3 үе шаттай зохион байгуулна. Эхний үе шатанд баримт бичгийн бүрдэлийг шалгана. Хоёрдугаар үе шатанд нь ажлын байр, тоног төхөөрөмжтэй танилцаж, дүгнэлт гаргана. Гуравдугаар үе шатанд өмнөх хоёр үе шатанд тэнцсэн аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагууд Шарк танк хэлбэрээр ажлын хэсэгт төслөө танилцуулж, хамгаална.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд ажлын байр бий болгосон ажил олгогчид дэмжлэг үзүүлэх

- 5.12. Ажил олгогч хөгжлийн бэрхшээлтэй, ажилгүй иргэнийг ажлын байраар хангах тухайгаа тухайн иргэний харьяалах аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст мэдэгдэн гэрээ байгуулж, холбогдох урамшууллыг авна.
- 5.13. Урамшуулалд хамрагдах хүсэлтэй ажил олгогч хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг ажилд авах тухай шийдвэр, хүсэлтийг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст гаргаж, "Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг ажлын байраар хангасан ажил олгогчид урамшуулал олгох гэрээ"-ний загварын дагуу гэрээ байгуулж, талууд баталгаажуулна.
- 5.14. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс дээрх гэрээний хэрэгжилт, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний ажиллаж байгаа байнгын ажлын байрны тогтвортой байдалд тогтмол хяналт тавина.
- 5.15. Урамшууллыг дараах баримт бичгийг үндэслэн аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс олгоно. Үүнд:
- 5.15.1. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар;
 - 5.15.2. Ажил олгогч, ажилтны хүсэлт;
 - 5.15.3. Ажилтны иргэний үнэмлэхний хуулбар;
 - 5.15.4. Ажилд авсан тушаалын хуулбар;
 - 5.15.5. Эмнэлэг-хөдөлмөрийн магадлах комиссийн хүчинтэй акт;
 - 5.15.6. Хөдөлмөрийн гэрээний хуулбар;
 - 5.15.7. Ажилтны нийгмийн даатгалын цахим хуулбар;
 - 5.15.8. Ажил олгогчийн хүн амын орлогын болон нийгмийн даатгалын шимтгэлийн өргүй талаарх тодорхойлолт;
 - 5.15.9. Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөрийн хэлтэстэй байгуулсан гэрээ;
 - 5.15.10. Ажилтны цалингийн карт, банкны харилцах дансны хуулга;
 - 5.15.11. Бусад шаардлагатай баримт бичиг.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд ажлын байр бий болгосон ажил олгогчид дэмжлэг үзүүлэх

- 5.16. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь байнгын ажлын байртай болж байгаа хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн болон урамшуулалд хамрагдсан ажил олгогчийн талаарх мэдээллийг "Хөдөлмөр эрхлэлтийн бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн сан"-д бүртгэнэ.

Ажлын байрны түрээсийн төлбөрт дэмжлэг үзүүлэх

- 5.17. Хөтөлбөрт заасан ажлын байрны түрээсийн төлбөрт дэмжлэг үзүүлэхэд дараах баримтыг үндэслэн олгоно.
- 5.17.1. Иргэн бол тухайн үйлдвэрлэл, үйлчилгээг эрхэлж байгааг нотлох баримт бичиг;
 - 5.17.2. Аж ахуйн нэгж, байгууллага бол хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үүсгэн байгуулсан аж ахуйн нэгж, байгууллага, эсхүл нийт ажиллагчдын 50-иас доошгүй хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ажилладаг болохыг

- нотлох баримт бичиг;
- 5.17.3. Ажлын байрны түрээсийн гэрээ;
 - 5.17.4. Түрээсийн төлбөр төлснийг батлах дансны хуулга;
 - 5.17.5. Түрээсийн төлбөр дансаар төлөөгүй тохиолдолд түрээс төлсөн төлбөрийн баримт, сүүлийн 6 сараас доошгүй үйл ажиллагаа явуулж байсныг батлах санхүүгийн баримт, дансны хуулгын хамт.

Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах

- 5.18. Сургалтыг сургалтын үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлага хангасан гэрчилгээтэй, гэрчилгээний хүчинтэй хугацаа дуусаагүй, эрх бүхий сургалтын байгууллага, иргэнтэй гэрээлэн гүйцэтгүүлнэ.
- 5.19. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний орон зайн чиг баримжааны сургалт болон хөтөч, дохионы хэлмэрчийг бэлтгэх анхан шатны нэг удаагийн сургалтын үргэлжлэх хугацаа нь ажлын 5-аас доошгүй хоног байх бөгөөд сургалтыг эрх бүхий мэргэжлийн сургалтын байгууллага болон иргэнтэй хамтран зохион байгуулна. Сургалтын зардлыг "Мэргэжлийн болон давтан сургалтын нэг суралцагчид ногдох зардлын жишиг хэмжээ"-гээр санхүүжүүлнэ.

Бусад үйл ажиллагаа

Хөтөлбөрийн бусад үйл ажиллагаа хэсэгт тусгагдсан арга хэмжээнүүдийг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн хүрээнд зохион байгуулна. Бусад үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг холбогдох дүрэм, журмын дагуу Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын даргын тушаалаар батлан зарцуулна.

- 5.20. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн 18.1.3-р заалтын дагуу нэг удаа шаардлагатай ажлын тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслэлээр дэмжлэг авах хүсэлт гаргасан хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд ажлын хэсэг үнэлгээ хийж дүгнэлт гарган Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын даргын тушаалаар шийдвэрлэнэ.
- 5.21. Хувийн туслах бэлтгэх сургалтын зардлыг батлагдсан жишгийн дагуу хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас олгоно.
- 5.22. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хувийн туслахын үйлчилгээ авсанаар хөдөлмөр эрхлэх боломжтой болж цалин орлоготой болсон нь нотлогдвол хувийн туслахын үйлчилгээний хөлсийг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас зарцуулна. Ийм хувийн туслахын үйлчилгээ авах хүсэлтийн дагуу ажлын хэсэг үнэлгээ хийж дүгнэлт гарган үйлчилгээ үзүүлэгчид зөвшөөрөл олгосноор хувийн туслахын үйлчилгээг эхлүүлнэ. Улиралд нэг удаа хувийн туслахын үйлчилгээ үзүүлсэн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагын гүйцэтгэлийн тайланг үндэслэн батлагдсан жишгийг баримтлан Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын даргын тушаалаар шийдвэрлэнэ.
- 5.23. Санхүүгийн дэмжлэгийн арга хэмжээнд хамрагдсан иргэн, байгууллага нь аж ахуй эрхлэлт, хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтын арга хэмжээнд давхардаж хамрагдахгүй.
- 5.24. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газартай ажил гүйцэтгэх гэрээ байгуулсан иргэн, байгууллага нь гэрээний хугацаа дуусгавар болоогүй, гэрээний үр дүн хангалтгүй дүгнэгдсэн тохиолдолд хөтөлбөрийн бусад арга хэмжээнд давхардаж хамрагдахгүй.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2022 оны А/54 тоот тушаалын зургаадугаар хавсралтын дагуу хамрах хүрээ, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг удирдлага болгон хэрэгжүүлж ажиллана.

ЗУРГАА. АХМАДЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

- 6.1. Хөтөлбөрийн хамрах хүрээг дараах байдлаар ойлгоно:
- 6.1.1. “ахмад мэргэжилтэн” гэж зөвлөх үйлчилгээ, төсөл хэрэгжүүлэхээр аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст бүртгүүлсэн, Хөдөлмөрийн тухай, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай болон Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр тэтгэмжийн тухай хуульд тус тус заасан тэтгэвэр авагч (хүчин төгөлдөр тэтгэврийн дэвтэртэй) ахмад настанг;
 - 6.1.2. “ахмад настны эрх ашгийг хамгаалах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг холбоо, төрийн бус байгууллага” гэж Төрийн бус байгууллагын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан хуулийн этгээдийг;
 - 6.1.3. “ахмад мэргэжилтний зөвлөх баг” гэж нийгэм, эдийн засгийн тодорхой салбар, мэргэжлийн чиглэлээр ахмад настны эрх ашгийг хамгаалах үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагын 3 ба түүнээс дээш гишүүнтэй тэтгэвэр авагч ахмад мэргэжилтнүүдийн баг, бүлгийг;
 - 6.1.4. “мэргэжлийн өндөр ур чадвартай” гэж хувь хүний гоц буюу ховор авьяас, мэргэжил, өндөр ур чадвар, нарийн мэргэшил, мэдлэгийн эрх (диплом, сертификат, гэрчилгээ гэх мэт) эзэмшсэн хүнийг.

Ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээг зохион байгуулах

- 6.2. “Ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээ”-нд хамрагдах ахмад мэргэжилтэнг тухайн сум, дүүрэг, хорооны онцлогийг харгалзан аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс тодорхойлж, хэрэгжүүлнэ. Төрийн захиргааны салбарт зөвлөгөө өгөх үйлчилгээг орон нутгийн онцлог, салбар харгалзахгүйгээр зохион байгуулна.
- 6.3. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь тухайн салбарт мэдлэг туршлагатай, тэтгэврийн насны ахмад иргэдэд сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулна.
- 6.4. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих чиглэлээр хэрэгжүүлж буй бусад хөтөлбөр, арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүнд зөвлөгөө өгөх, хяналт тавих ажлыг хамтран гүйцэтгэж болно.
- 6.5. Мэдээлэл сурталчилгааны үр дүнд төсөлд хамрагдах хүсэлтэй ахмад мэргэжилтэн оршин суух харъяаллын дагуу Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст бүртгүүлэхэд дараах бичиг баримтыг бүрдүүлнэ:
- 6.5.1. Төслийг хэрэгжүүлэх тухайн сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт;
 - 6.5.2. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хүсэлт;
 - 6.5.3. Иргэний үнэмлэхний хуулбар, хувь хүний танилцуулга;
 - 6.5.4. Зөвлөгөө өгөх ажил үйлчилгээний төрөл, арга хэлбэр, хугацаа, гарах үр дүн, санхүүжилтийн тооцоо болон бусад шаардлагатай зүйлийг тусгасан төсөл, төлөвлөгөө;
 - 6.5.5. бусад шаардлагатай лавлагаа.
- 6.6. Төслийн сонгон шалгаруулалтыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсийн даргын тушаалаар байгуулагдсан ажлын хэсэг зохион байгуулна. Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд ахмадын төрийн бус байгууллагын төлөөллийг зөвшилцөн оролцуулна.
- 6.7. Сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн төсөл хэрэгжүүлэгчтэй Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын даргын тушаалаар баталсан гэрээний загварын дагуу “Ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээний гэрээ”-г байгуулж, баталгаажуулна.

- 6.8. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст нь шаардлагатай тохиолдолд ахмад мэргэжилтний зөвлөгөө өгөх зохион байгуулалттай үйл ажиллагаа явуулах байр, техник хэрэгсэл, хамрагдах иргэдийн оролцоог хангах талаар сум, хороо, нутгийн захиргааны байгууллагатай хамтран дэмжлэг үзүүлнэ.

Ахмадын төрийн бус байгууллагаар зөвлөх үйлчилгээг зохион байгуулах

- 6.9. Хөтөлбөрийн 4.2-д заасан ахмад мэргэжилтний багийн зөвлөх үйлчилгээг хэрэгжүүлэхэд Засгийн газрын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасан “олон нийтийн байгууллагаас улс орныг хөгжүүлэх, төр, нийгмийн байгууллыг бэхжүүлэх, төрийн бодлого, хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангахад тус дөхөм үзүүлэх талаар гаргасан санал, санаачилгыг дэмжих шаардлагатай арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх талаар тэдгээр байгууллагатай харилцан ажиллана.” Төрийн бус байгууллагын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасан “Төрийн байгууллага төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагаанд санхүүгийн болон бусад хэлбэрийн дэмжлэг үзүүлж болно”, 19 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсэгт заасан “төсөл хэрэгжүүлэх зорилгоор улсын төсвөөс олгосон хөрөнгө” зэрэг холбогдох заалтуудыг үндэслэл болгоно.
- 6.10. Төсөлд хамрагдах ахмад мэргэжилтний зөвлөх баг нь төсөл хэрэгжүүлэх тухайн салбарт мэргэшсэн, 3-аас доошгүй гишүүнтэй байна. Төсөл хэрэгжүүлэх баг нь өөрийн үйл ажиллагааны талаарх асуудлаар удирдах дээд, төв байгууллагаараа уламжлан Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газартай гэрээ байгуулан ажиллана.
- 6.11. Төсөл хэрэгжүүлэхээр шалгарсан байгууллага, зөвлөх баг нь тухайн салбарт хэрэгцээтэй байгаа ахмад мэргэжилтний туршлага, мэдлэгийг түгээн дэлгэрүүлэх, нарийн мэргэжлийн гарын авлага, арга зүйн зөвлөмж, ном товхимлыг төслийн өртөгтөө багтаан боловсруулж, хэвлэх зардалд зарцуулж болно. Төслийн нийт өртөгийн 10 хувиас хэтрэхгүй байна.
- 6.12. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс нь тухайн аймаг, сум, дүүрэг, хороонд төсөл хэрэгжүүлэгч ахмад мэргэжилтнүүдийн зөвлөх багтай байнгын харилцаатай байж, төслийн хэрэгжилтийн явц, үр дүнд хяналт, үнэлгээ хийнэ.

Аж ахуй, өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэхэд зориулан эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй санхүүгийн дэмжлэг олгох

- 6.13. Аж ахуй болон өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэх ахмад настан нь өөрийн амьдралын явцад олж авсан, мэдлэг, туршлагадаа тулгуурлан өрхийн орлого нэмэгдүүлэх зорилгоор төсөл хэрэгжүүлнэ.
- 6.14. Мэдээлэл сурталчилгааны үр дүнд төсөлд хамрагдах хүсэлтэй ахмад настан оршин суух харьяаллын дагуу Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст бүртгүүлэхэд дараах бичиг баримтыг бүрдүүлнэ.
- 6.14.1. Төслийг хэрэгжүүлэх тухайн сум, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт;
- 6.14.2. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хүсэлт;
- 6.14.3. Иргэний үнэмлэхний хуулбар;
- 6.14.4. Аж ахуй болон өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэх хугацаа, гарах үр дүн, санхүүжилтийн тооцоо болон бусад шаардлагатай зүйлийг тусгасан төсөл, төлөвлөгөөтэй байх;
- 6.14.5. Бусад шаардлагатай лавлагаа.

Хүүхэд хамгаалагч үйлчилгээг зохион байгуулах

- 6.15. Хүүхэд хамгаалагч үйлчилгээг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2020 оны 02 дугаар сарын 18-ны өдрийн “Хүүхэд хамгаалагч” төслийг хэрэгжүүлэх тухай А/55 дугаар тушаалд нийцүүлэн хэрэгжүүлнэ.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2022 оны А/54 тоот тушаалын долоодугаар хавсралтын дагуу хамрах хүрээ, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг удирдлага болгон хэрэгжүүлж ажиллана.

ДОЛОО. НОГООН АЖЛЫН БАЙР ХӨТӨЛБӨР

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжилтийг хангахад болон байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагааг дэмжих, иргэдийн идэвх санаачилгыг нэмэгдүүлэхэд ажилгүй иргэдийн оролцоог хангаж, тэдний орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор мод тарих, суулгах арга хэмжээг зохион байгуулна.

Мод тарих арга хэмжээг зохион байгуулах

- 7.1. Мод тарих арга хэмжээг хавар 4-5 дугаар сард, намар 10-11 дүгээр саруудад зохион байгуулж ажиллана.
- 7.2. Ногоон ажлын бий болгох, мод тарих, түр ажлын байр бий болгоход нийгмийн дэмжлэг тусламж зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүнийг түлхүү хамруулах бөгөөд сум, хорооны бүртгэлтэй ажилгүй иргэдээс 2 болон түүнээс дээш хүний бүрэлдэхүүнтэй багуудыг зохион байгуулах, багийн гишүүн тодорхой шалтгааны улсаас ажиллаж байгаад ажиллаж чадахааргүй болсон тохиолдол багийн гишүүнийг ажилгүй иргэнээр нөхөн ажиллуулж болно.
- 7.3. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд бэлтгэгдсэн эрх бүхий сургагч багшаас танхимын болон талбайн сургалтыг зохион байгуулах бөгөөд сургалтад хамрагдсан бүлэг нь тухайн шатны Засаг даргаас баталсан төлөвлөгөө, зураглалын дагуу мод тарих ажлыг мэргэжлийн байгууллагын удирдлага дор тарих бөгөөд тарьсан модны тоо⁷ ажилласан өдөр, цагийн тоцоог аймаг, нийслэл, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын ажилтан гаргаж бүлгийн гишүүн бүрд Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын баталсан нийтийг хамарсан ажлын зардлын жишгээр ажлын хөлсийг тооцож олгоно.

Нийтийг хамарсан ажил зохион байгуулах

- 7.4. Байгалийн гамшиг, гэнэтийн болон давагдашгүй хүчний шинжтэй бусад нөхцөл байдлын улмаас үүссэн хор уршгийг арилгах, нөхөн сэргээх, нийтийн эзэмшлийн гудамж, зам, талбайд бүтээн байгуулалт хийх, сайжруулах, тохижилт хийх, хог хаягдалгүй байлгах, байгаль орчныг хамгаалах, ой цэвэрлэх, голын ай сав, үер усны даланг цэвэрлэх, усны нөөц сан байгуулах, засварлах зэрэг үйл ажиллагааг нийтийг хамарсан ажлын хүрээнд зохион байгуулах бөгөөд ажилгүй болон ажилд ороход хүндрэлтэй иргэнийг хамруулна.
- 7.5. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын баталсан нийтийг хамарсан ажлын зардлын жишгээр ажлын хөлсийг тооцож олгоно.
- 7.6. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн зардлыг амны хаалт, ажлын бээлий, хогны шуудайгаас бусад зүйлд зарцуулж болохгүй.

⁷ Ажлын цагт ногдох тарих модны тоог Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага тогтооно.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2022 оны А/54 тоот тушаалын наймдугаар хавсралтын дагуу хамрах хүрээ, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг удирдлага болгон хэрэгжүүлж ажиллана..

НАЙМ. ЭМЭГТЭЙЧҮҮДИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Хүүхэд харах үйлчилгээний төв байгуулахад санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх⁸

- 8.1. Хөтөлбөрийн 4.1-т заасан хүүхэд харах үйлчилгээний төв байгуулахад санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээний төсөл сонгон шалгаруулах үйл ажиллагааг дараах байдлаар зохион байгуулна:
 - 8.1.1. Хүүхэд харах үйлчилгээний төв байгуулах хүсэлтэй, Хүүхэд харах үйлчилгээний тухай хууль тогтоомжийн шаардлагыг хангасан, холбогдох бичиг баримтыг үндэслэн төслийг үнэлж, хэрхэн амжилттай хэрэгжүүлэх талаар мэдээлэл солилцох, шаардлагатай бол хэлэлцүүлэг өрнүүлэх зэрэг арга замаар иргэдэд ил тод, нээлттэй байдлаар шалгаруулалтыг хийнэ.
- 8.2. Ажлын хэсэг хүүхэд харах үйлчилгээний төв байгуулах, шаардлага шалгуурыг хангасан төвүүдэд нээлттэй, шударга өрсөлдөх боломжийг бүрэн хангаж зохион байгуулна.
- 8.3. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэг хүссэн иргэн өөрийн харьяалах аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст дор дурдсан бичиг баримтыг бүрдүүлж хандана:
 - 8.3.1. Санхүүгийн дэмжлэг хүссэн тухай өргөдөл;
 - 8.3.2. Иргэний өөрийн болон хамтран ажиллах бусад иргэдийн иргэний үнэмлэхний хуулбар;
 - 8.3.3. Төсөл, төлөвлөгөө;
 - 8.3.4. Бусад холбогдох баримт бичиг.
- 8.4. Ажлын хэсэг иргэний хэрэгжүүлэх төслийн бодит төсөвт өртгийг санхүүжүүлэх зарчим баримтална.
- 8.5. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгийн төлөлтийг гэрээний дагуу иргэнээр төлүүлж, хяналт тавих ба эргэн төлөлтийг Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих санд төвлөрүүлнэ.
- 8.6. Эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгийг олгохдоо хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бусад хөтөлбөр, төслийн санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээнд хамрагдсан хүнд давхардуулан⁹ олгохгүй.

Хүүхэд харах төвд түрээсийн дэмжлэг үзүүлэх

- 8.7. Эрх бүхий хүүхэд харах үйлчилгээ үзүүлэгч 6 болон түүнээс дээш сарын хугацаагаар ажлын байр түрээслэн үйл ажиллагаа явуулж байсан байх шаардлагатай бөгөөд ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтийг тухайн ондоо багтааж дээд тал нь 6 сарын хугацаанд үзүүлэх ба хөнгөлөлтийг улиралд нэг удаа нөхөн олгоно. Ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлт эдлэх хүсэлтэй төв нь дараах бичиг баримтыг бүрдүүлсэн байна. Үүнд:
 - А. Эрх бүхий хүүхэд харах үйлчилгээ үзүүлэгч ажлын байр түрээслэн үйл ажиллагаагаа тасралтгүй 6 сар болон түүнээс дээш хугацаагаар явуулсан байх, төлбөр төлсөн баримт;

⁸ Аж ахуй эрхлэгчдийг дэмжих хөтөлбөрийн иргэн, аж ахуйн нэгжид санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээний жишгээр олгоно.

⁹ Хөдөлмөр эрхлэлтийн үндэсний зөвлөлийн 2022 оны 02 дугаар сарын 11-ны өдрийн нэгдүгээр тогтоолоор баталсан хөтөлбөрүүдийн хүрээнд санхүүгийн дэмжлэгийг нэг иргэнд давхардуулан олгохгүй.

Б. Хүчин төгөлдөр хугацаа бүхий түрээсийн гэрээтэй байх;

В. Холбогдох бусад бичиг баримт.

- 8.8. Түрээсийн дэмжлэг олгохдоо Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын баталсан зардлын жишгээр санхүүжүүлнэ.

Богино хугацааны ур чадвар олгох, гэрээс болон зайнаас ажиллахыг дэмжих сургалт

- 8.9. Цахим ур чадвар эзэмшүүлэх сургалтыг эрх бүхий сургалтын байгууллага зохион байгуулах бөгөөд зардлын жишгээр санхүүжүүлнэ.

- 8.10. Цахим ур чадварын сургалтад дараах сургалтууд багтана.

8.10.1. Мэдээлэл хайх, олж авах ур чадвар;

8.10.2. Бусадтай харилцах ур чадвар;

8.10.3. Цахим контент бүтээх ур чадвар;

8.10.4. Цахим орчинд аюулгүй байдлаа хангах ур чадвар.

- 8.11. Мэргэжлийн ур чадвар эзэмшүүлэх сургалтын жагсаалт, зардлын хэмжээг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд батална.

Цагаар ажиллахыг дэмжих

- 8.12. Аймаг, нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага хүүхэд асран хамгаалах үйлчилгээнд хамрагдсан цагаар ажил эрхлэх хүсэлтэй ээжүүдийн бүртгэл, судалгааг хийж ажил олгогчдоос цагийн ажлын байрны захиалгыг авч тухай бүр зуучилна.

- 8.13. Ажил олгогч нь цагийн ажилд ээжүүдийг (ажилтан) ажлын байраар хангасан тохиолдолд бичиг баримтыг үндэслэн Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас зардлыг нөхөн олгох бөгөөд гэрээний хугацаа нь 6 сараас хэтрэхгүй байна.

- 8.14. Гэрээний загварыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын дарга батална.

- 8.15. Цагийн ажилтанд олгосон цалин хөлснөөс хууль тогтоомжийн дагуу талууд нийгмийн даатгалын шимтгэл, татварыг хариуцна.

Хөдөлмөр эрхлэхэд дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ

- 8.16. Дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээг улсын хэмжээнд Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар хариуцан зохион байгуулна.

- 8.17. Төрийн бус байгууллагатай хамтран судалгаа хийхдээ Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын судалгааны институттэй зөвшилцөн судалгааг давхардуулахгүй, агуулгын хувьд нэн шаардлагатай байх зарчим баримтлана.

- 8.18. Хүүхэд харах үйлчилгээний эрх олгодог байгууллагатай хамтран арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх бөгөөд олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр мэдээллэнэ.

- 8.19. Нөлөөллийн үйл ажиллагааг 5 болон 10 дугаар сард зохион байгуулж болно.

- 8.20. Холбогдох зардлыг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас санхүүжүүлэхдээ журмын хүрээнд байна.

- 8.21. Хууль тогтоомжид заасан болон Засгийн газрын баталсан Эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжсэн бусад арга хэмжээ, үйл ажиллагааг зохион байгуулж болно.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2022 оны А/54 тоот тушаалын есдүгээр хавсралтын дагуу хамрах хүрээ, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг удирдлага болгон хэрэгжүүлж ажиллана.

ЕС. ХӨТӨЛБӨРИЙН ТАЙЛАГНАЛТ, ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭ

- 9.1. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц, үр дүнд Хөдөлмөр эрхлэлтийн аймаг, нийслэл, дүүргийн зөвлөл болон сум, дүүрэг, хорооны Засаг дарга, иргэдийн төлөөллийн байгууллага байнгын хяналт тавина.
- 9.2. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрүүд, хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээг зохион байгуулахад төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын оролцоог хангаж, хамтран ажиллана.
- 9.3. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц, үр дүнгийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар жилд 2 удаа, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам жилд 1 удаа хийнэ.
- 9.4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар, аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэс болон Нийслэлийн Хөдөлмөр эрхлэлтийн газар **хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тухайн сарын тайлан, мэдээг сарын эцсийн өдрөөр тасалбар болгож, дараа сарын 3-ны өдрийн дотор, улирлын тайлан, мэдээг дараа улирлын эхний сарын 3-ны өдрийн дотор Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газарт, тус газар нь тайлан, мэдээг ажлын 3 хоногт багтаан нэгтгэн дүгнэж, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яаманд тус тус хүргүүлнэ.**
- 9.5. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрүүдийн хүрээнд хэрэгжүүлж буй арга хэмжээний болон хамрагдаж буй иргэдийн мэдээллийг аймаг, нийслэл, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага болон холбогдох бусад байгууллага Хөдөлмөр эрхлэлтийн бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн сан (LMIS)-д маягтын дагуу тогтмол бүртгэж, шинэчилнэ.
- 9.6. Хэрэгжүүлэгч байгууллагууд нь Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрүүдийн Гарцын үзүүлэлт (output), Үр дүнгийн шалгуур үзүүлэлт (outcome), бүх шалгуур үзүүлэлтийг нас, хүйс, хөгжлийн бэрхшээлийн хэлбэр тус бүрээр нарийвчлан гаргаж шаардлагатай мэдээлэл тус бүрээр тайлагнана.
- 9.7. Хэрэгжүүлэх арга хэмжээг санхүүжүүлсэн **хөрөнгийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй, бичиг баримт хуурамчаар үйлдсэн болон бусад зөрчил, дутагдал гаргасан нь холбогдох байгууллагуудаас хийсэн хяналт, шалгалтаар тогтоогдвол олгосон санхүүжилтийг буцаан төлүүлэх арга хэмжээ авч, буруутай этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагыг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлүүлнэ.**
- 9.8. Иргэнийг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрүүдийн хүрээнд олгогдох эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгт давхардуулан хамруулахгүй.

--ooOoo--

Хөдөлмөр-нийгмийн хамгааллын сайдын
2022 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдрийн дугаар
тушаалын хоёрдугаар хавсралт

Нэг. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрийн арга хэмжээг зохион байгуулах

1. Профайлинг буюу хөдөлмөр эрхлэх үр чадварын үнэлгээ, хөдөлмөр эрхлэх хувийн төлөвлөгөө боловсруулах хэрэгжүүлэх зарчим, тайлагнал

№	Алхам	Хэрэглэгдэхүүн	Чиглэл / Шийдвэр	Тайлан гаргах хугацаа, нэгтгэх хугацаа, танилцуулах хугацаа
1	Профайлинг буюу хөдөлмөр эрхлэх үр чадварын үнэлгээ хийнэ.	ХХҮЕГ-ын даргын 2022 оны тушаалаар баталсан Аргачлал, маягтыг ашиглана.	<ul style="list-style-type: none"> - Хөтөлбөрийн хамрах хүрээний шаардлага хангасан иргэдийг тохирсон арга хэмжээнд хамруулна. - Үнэлгээний дараа иргэний хүсэлтэд үндэслэн хөдөлмөр эрхлэх хувийн төлөвлөгөө боловсруулна. 	
2	Хөдөлмөр эрхлэх хувийн төлөвлөгөө боловсруулах, хэрэгжүүлэх	ХХҮЕГ-ын даргын 2022 оны тушаалаар баталсан Аргачлал, маягтыг ашиглана.	<ul style="list-style-type: none"> - Хувийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэн чиглүүлэн бусад арга хэмжээнд хамруулах, ажилд зуучлах үйлчилгээнд хамруулна. 	
3	Хөдөлмөрийн зах зээлд оролцогчдыг бүртгэл, нэгдсэн мэдээллийн үйлчилгээнд хамруулах	<ul style="list-style-type: none"> - ХЗЗ-1 маягт - ХЗЗ-2 маягт - LMIS буюу хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээллийн нэгдсэн бүртгэлийн сан 	<ul style="list-style-type: none"> - Ажил хайгч иргэнийг ажлын байр, түүнд тавигдах шаардлага, ажил мэргэжлийн мэдээллээр хангах, зөвлөгөө өгөх, хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээллийн нэгдсэн бүртгэлийн санд иргэний мэдээллийг ХЗЗ-2 маягтын дагуу оруулна. - Хөдөлмөрийн зах зээлд оролцогч ажил олгогч байгууллага, төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэгч байгууллагын мэдээллийг ХЗЗ-1 маягтын дагуу хөдөлмөрийн зах зээлийн нэгдсэн мэдээллийн санд бүртгэх, мэдээллийн үнэн зөв, бодитой байдлыг хангана. 	<p>Сар бүрийн сүүлийн өдөр</p> <p>Сар бүрийн 3-ны өдөр</p> <p>Сар бүрийн 5-ны өдөр</p>
4	Ажил, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх, мэдээллээр хангах		<ul style="list-style-type: none"> - Ерөнхий боловсролын сургуулийн (ЕБС) сурагчдад ажил, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, ажилгүй иргэдэд тодорхой ажил, мэргэжил, ажлын байрны талаарх мэдээ, мэдээллийг иргэдэд хүргэх, ажил мэргэжлээ сонгох болон хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээ, арга хэмжээнд хамрагдах 	

			<p>нөхцөлийн талаар зөвлөгөө өгөх хөдөлмөрийн зах зээлийн мэдээллээр хангана.</p>	
5	Ажилд зуучлах үйлчилгээ		<p>- Ажлын байрыг судлах, ажил олгогчийн эрэлт хэрэгцээг тодорхойлох, ажил хайгчдад зөвлөгөө, мэдээлэл өгч ажлын байранд тохирох эсэх, хувь хүний болон ур чадварын үзүүлэлтийг шинжлэх, хоёр талын хэрэгцээнд нийцсэн туслалцаа үзүүлэнэ.</p>	
<p>Тушаал, шийдвэр, холбогдох баримт бичиг</p>				

Хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын сайдын
2022 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдрийн тушаалын гуравдугаар хэсгээр
тушаалын гуравдугаар хэсгээр

2. ХӨДӨЛМӨРТ БЭЛТГЭХ ХӨТӨЛБӨР

Хамрах хүрээ

№	Хамрах хүрээ	Эх үүсвэр	Баталгаажуулах тал	Иргэнээс шаардах бичиг баримт
1	Нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн хөдөлмөрийн насны бөгөөд хөдөлмөрийн чадвартай иргэн	Өрхийн мэдээллийн нэгдсэн сан	Халамжийн мэргэжилтэн Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
2	Хорих ангиас суллагдсан иргэн	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газрын мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх, Шүүхийн шийдвэрийн тодорхойлолт
3*	Хөдөлмөрийн насанд хүрээд асрамжийн газраас гарсан иргэн	Нийгмийн халамжийн мэдээллийн нэгдсэн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх, Асрамжийн газрын бичиг
4	Сургууль завсардсан хөдөлмөрийн насанд хүрсэн хүүхэд	Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
5	6 сараас дээш хугацаагаар ажил олж чадахгүй байгаа иргэн	Нийгмийн даатгалын мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх

Тайлбар:

*Асрамжийн газрын тухайн жилийн хүүхдүүдийн мэдээллийг ГБХЗЕГ-аас тухайн оны эхэнд ХХҮЕГ-т хүргүүлнэ.

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага

№	Арга хэмжээ	Үндсэн зорилго	Анхаарах асуудал	Иргэнд мэдээлэл өгөх хугацаа	Хүсэлт авах хугацаа	Шийдвэрлэх хугацаа	Зардлын жишиг хэмжээ
Хөдөлмөрт бэлтгэх							
1	Ажлын байрны харилцаа, сэтгэл зүйн сургалт зохион байгуулах	Ажил хүндрэлтэй ялангуяа халамжийн тусалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн хөдөлмөрийн бөгөөд чадвартай дараах хөдөлмөрт ажлын хангана	Нийт хамрагдах иргэдийн 70-аас багагүй хувь нь Нийгмийн халамжийн дэмжлэг, тусалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн хөдөлмөрийн насны бөгөөд хөдөлмөрийн чадвартай гишүүнийг дараах хэлбэрээр хөдөлмөрт бэлтгэж, ажлын байраар хангана	Тухай бүр	Тухай бүр	Хүсэлт авснаас ажлын 3 хоногийн дотор	Нэг хүнд ногдох зардлын дээд хэмжээ 30,000 төгрөг Нэг хүнд ногдох зардлын дээд хэмжээ 50,000 төгрөг
Нэмэлт тайлбар:							
1. 50,000 төгрөгөөр утасны нэгж, автобусны карт, хувийн ариун цэврийн зардал, бичиг баримтжуулах, ахуй хэрэглээний зардалд зарцуулах бөгөөд НӨАТ-тэй баримтаар баталгаажуулна.							
2. Ажил олоход хүндрэлтэй иргэнд олгох хоол унааны зардлыг тухайн иргэний банкны дансанд шилжүүлнэ.							
Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалт							
3	Хөдөлмөр эрхлэлтийн танхимын сургалт зохион байгуулах	Хөдөлмөрт бэлтгэж, ажлын байраар хангах	Нийт хүний 60 хувиас багагүй хэмжээнд энэ хөтөлбөрийн хамрах хүрээнд хаасан иргэнийг хамруулах бөгөөд тэдгээрт үр чадварын шалгалтыг холбогдох байгууллагатай хамтран зохион байгуулж, "Чадамжийн гэрчилгээ" олгоно.	2 болон 3 дугаар улирлын эхний сарын 1-5-ны өдөр	Тухай бүр	Хүсэлт авснаас ажлын 3 хоногийн дотор	ХНХ-ын сайдын 2021 оны А/96 тоот тушаалын 01 болон 02 дугаар хавсралт
4	Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлдвэрлэл дээрх сургалт зохион байгуулах						

			Иргэн өөрөө хүсвэл мэргэжлийн зэрэг олгох шалгалтад хамрагдаж болно			
--	--	--	---	--	--	--

Нэмэлт тайлбар:

Нийгмийн хариуцлагатай ажил олгогчийг шалгаруулах

5	Төрийн байгууллагуудын нийгмийн хариуцлагыг урамшуулах	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар энэ хөтөлбөрийн хамрах хүрээнд заасан иргэнийг байраар хөдөлмөр орлогоо нэмэгдүүлэхэд дэмжлэг үзүүлсэн нийгмийн хариуцлагатай ажил олгогчийг шалгаруулах арга хэмжээг дараах аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын хүрээнд хэмжээнд байгуулж, нийтэд мэдээлж, өргөмжилнө	Энэ арга хэмжээг ажил олгогчдын эрх ашгийн төлөө ажилладаг холбогдох төрийн болон бус байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулна.	Аж ахуйн нэгж байгууллагад 1 дүгээр улирлын сүүлийн сард улсын хэмжээнд зарлана.	10 дугаар сарын 15-ны дотор ХХҮЕГ-т хүлээн авна.	100,000 төгрөг 1,100,000 төгрөг
6	Нийгмийн хариуцлагатай хувийн хэвшлийг шалгаруулж, өргөмжлөх	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын дарга "Нийгмийн хариуцлагатай ажил олгогчийг шалгаруулах удирдамж"-ийг батална				
7	Нийгмийн хариуцлагатай нөхөрлөл, хоршоог шалгаруулж, өргөмжлөх					

Нэмэлт тайлбар:

- Хөтөлбөрийн хамрах хүрээний иргэнийг 6-гаас доошгүй сар тогтвор суурьшилтай ажлын байраар хангасан байна.
- Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага нь 9 дүгээр сарын 15-ны өдрөөс 10 дугаар сарын 01-ны өдөр хүртэл баримт бичгээ хүлээн авна.
- Аймаг, дүүргийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын ажлын хэсэг нь анхан шатны сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулж, дүгнэлтээ Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газарт хүргүүлнэ.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
2022 оны 03 дугаар сарын 2-ны өдрийн дугаар
тушаалын дөрөвдүгээр хавсралт

3. АЖ АХУЙ ЭРХЛЭГЧДИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР
Хамрах хүрээ

№	Хамрах хүрээ	Эх үүсвэр	Баталгаажуулах тал	Иргэнээс шаардах бичиг баримт
1	Ажилгүй иргэн	Нийгмийн даатгалын мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
2	Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэн	Нийгмийн даатгалын мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
3	Хөдөө, орон нутагт шилжин суурьших хүсэлтэй малчин өрх	Тухай орон нутгийн Засаг даргын тамгын газар	Аймаг, нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын ажилтан	Иргэний үнэмлэх
4	Малгүй болон цөөн малтай өрх	Сум, хорооны мал тооллогын сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
5	Бичил үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгч	Татварын мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
6	Нөхөрлөл, хоршооны хэлбэрээр үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгч	Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Гэрчилгээний эх хувь*

Тайлбар:

* Гэрчилгээний эх хувийг хуулбарлан тухайн гэрчилгээг эзэмшигч нь тэмдэг дарж баталгаажуулна.

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага

№	Арга хэмжээ	Үндсэн зорилго	Анхаарах асуудал	Иргэнд мэдээлэл өгөх хугацаа	Хүсэлт авах хугацаа	Шийдвэрлэх хугацаа	Зардлын жишиг хэмжээ
Иргэн, аж ахуй нэгжид санхүүгийн дэмжлэг олгох							
1	Иргэнд санхүүгийн дэмжлэг олгох	Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, мал аж ахуй эрхлэгчдэд үйл ажиллагаагаа	Үе шатай зохион байгуулах бөгөөд иргэнд ойлголт мэдээллийг тодорхой өгөх 30-аас дээш хөдөлмөрийн насны иргэд оролцоно.	4 болон 9 дүгээр сард	Зарласнаас хойш 21-28 хоногийн дотор	Баримт бичиг хүлээн авснаас хойш ажлын 20	10,000,000 төгрөг хүртэл

		сэргээхэд чиглэсэн барьцаагүй, хүүгүй, эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй санхүүгийн дэмжлэг болон санхүүгийн бус дэмжлэг үзүүлж, ажлын байр бий болгох, хадгалах, хамгаалах санаачилгыг дэмжиж иргэдийн орлогыг нэмэгдүүлэх	Улаанбаатар, Эрдэнэт, Дархан хотуудад зохион байгуулагдана. Хөтөлбөрийн хамрах хүрээний иргэд хамруулна.	2 дугаар улиралд	Жилдээ	хоногийн дотор Финтек шийдвэрлэнэ.	400,000 төгрөг хүртэл-1,000,000 төгрөг
2	Финтекээр богино хугацааны эргэлтийн хөрөнгийн дэмжлэг олгох						
3	Аж ахуй эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах		Жижиг зээл болон энэхүү хөтөлбөрийн эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгийг авсан иргэд түүнчлэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрүүдэд хамрагдаагүй аж ахуй, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэнийг өөрсдийн хүсэлтэд үндэслэн аж ахуй эрхлэлтийн сургалтад хамруулна.	4 болон 9 дүгээр сард	Зарласнаас хойш 21-28 хоногийн дотор	Баримт бичиг хүлээн авснаас хойш ажлын 20 хоногийн дотор.	Өмнөх сургалт - 15,000 төгрөг Дараа сургалт - 25,000 төгрөг

Малчдыг малжуулах

4	Малгүй болон цөөн малтай малчин өрхийг малжуулах санхүүгийн дэмжлэг олгох	Малчдын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих замаар цөөн малтай болон малгүй иргэдийг ажлын байртай болгох, ажлын байрыг хадгалах хүрээнд эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй малчдыг	Сумын амьжиргааг дэмжих зөвлөл арга хэмжээнд хамрагдах малчин өрхийн нэрсийн жагсаалт, холбогдох мэдээлэл бүхий саналыг орон нутгийн иргэдийн оролцоотойгоор шийдвэрлэн аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст ирүүлэх бөгөөд тус газар малчин өрхийг арга хэмжээнд хамруулах тухай эцсийн шийдвэрийг гаргана.	4 болон 9 дүгээр сард	Зарласнаас хойш 21-28 хоногийн дотор	Баримт бичиг хүлээн авснаас хойш ажлын 20 хоногийн дотор	5,000,000 төгрөг
---	---	--	---	-----------------------	--------------------------------------	--	------------------

<p>5</p> <p>Өрхийг гэрээт малчнаар ажиллуулах</p>	<p>малжуулах санхүүгийн дэмжлэгийг олгох, гэрээт малчин өрхийг ажилд зуучлах арга хэмжээ</p>	<p>Гэрээгээр мал сонирхолтой өрхийн бүртгэл, судалгааг хорооны хөдөлмөр эрхлэлт, халамжийн асуудал хариуцсан ажилтан оны эхний улиралд багтаан гаргаж нэгтгэн, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэст, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтэс Нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн газарт хүргүүлнэ.</p>	<p>2 болон 3 дугаар улиралд</p>	<p>2 болон 3 дугаар улиралд</p>	<p>2 болон 3 дугаар улиралд</p>	<p>4,000,000 төгрөг</p>
<p>6</p> <p>Мал маллах болон малын ашиг шим боловсруулах сургалт зохион байгуулах</p>		<p>Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын баталсан зардлын жишгийн дагуу олгоно.</p>	<p>2 болон 3 дугаар улиралд</p>	<p>2 болон 3 дугаар улиралд</p>	<p>2 болон 3 дугаар улиралд</p>	<p>40,000 төгрөг</p>
<p>Нэмэлт тайлбар:</p>						
<p>7</p> <p>Борлуулалтын болон ажлын байрны түрээсийн дэмжлэг үзүүлэх</p>	<p>Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас олгосон эргэн төлөгдөх санхүүгийн болон бусад дэмжлэг, жижиг зээл авсан иргэдэд бараа, бүтээгдэхүүн борлуулахад нь дэмжлэг үзүүлэх болон ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлт</p>	<p>Санхүүгийн хамрагдсан хамрагдана. Иргэн нь төрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлтөд үйлдвэрлэлийн, эсхүл үйлчилгээний аль нэг чиглэлээр хамрагдана. Үйлчилгээний төрөлд хүнсний болон бэлэн бараа бүтээгдэхүүн худалдан борлуулах үйл ажиллагаа хамаарахгүй болно.</p>	<p>Жилийн турш</p>	<p>Жилийн турш</p>	<p>Жилийн турш</p>	<p>150,000 төгрөг 200,000 төгрөг 250,000 төгрөг</p>
<p>Борлуулалтын цэг ажиллуулах</p>		<p>Зөвхөн түрээсийн төлбөр болон урсгал зардал (цахилгаан, дулаан, интернет гэх мэт)-д зарцуулна</p>				<p>400,000 төгрөг 600,000 төгрөг 700,000 төгрөг</p>

8	Ажил олгогчийг дэмжих	үзүүлэх хэмжээ	арга	Ажил олгогчийн дэмжлэгийг зорилтот бүлгийн иргэнийг ажлын байраар хангаж, тасралтгүй 12 сар буюу түүнээс дээш хугацаагаар ажиллуулсан, цаашид үргэлжлүүлэн ажиллуулах ажил олгогчид олгоно. (тасралтгүй 12 сар ажилласан боловч ажлаасаа гарсан иргэний тухайд ажил олгогчид дэмжлэг олгохгүй)	Тухай бүр	Тухай бүр	Тухай бүр	5,040,000 төгрөг 7,200,000 төгрөг
Нэмэлт тайлбар:								

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
2022 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн Хөдөлмөр
тушаалын тавдугаар хэсрэлт

4. ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Хамрах хүрээ

№	Хамрах хүрээ	Эх үүсвэр	Баталгаажуулах тал	Иргэнээс шаардах бичиг баримт
1	Залуучуудын хөгжлийг дэмжих тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд заасан Монгол Улсын иргэн	Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
2	15-34 насны ажилгүй, ажил хийхэд бэлэн, ажил идэвхтэй хайж байгаа залуучууд	Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
3	Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын суралцагчид, их, дээд сургууль, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага төгсөөд 3 хүртэл жил болж байгаа, эзэмшсэн мэргэжлээрээ ажилласан туршлагагүй ажил хайж буй залуучууд	Нийгмийн даатгалын мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх, Дипломын эх хувь
4	“Оролцоо” төслийн төгсөгчид	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын мэдээлэл	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх, сертификат
5	Их, дээд сургууль болон мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага	Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Гэрчилгээний эх хувь
6	Аж ахуйн нэгж, байгууллага	Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Гэрчилгээний эх хувь

Тайлбар:

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага

№	Арга хэмжээ	Үндсэн зорилго	Анхаарах асуудал	Иргэнд мэдээлэл өгөх хугацаа	Хүсэлт авах хугацаа	Шийдвэрлэх хугацаа	Зардлын жишиг хэмжээ
1	Ажил хайгч залуучуудад ажлын дадал, туршлага эзэмшүүлэх үйлчилгээ	Суралцахынхаа зэрэгцээ өөрийн эзэмшиж буй мэргэжлийн чиглэлээр болон ямар нэгэн албан байгууллагад дадлага хийнгээ ажиллахад дэмжлэг үзүүлж, оюутан дадлага хийх явцдаа цалин авах, төгсөөд шууд ажилтай болгох	Төсвийг бүх аймаг, дүүргүүдэд хуваарилсан.	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар зохион байгуулна.			270,000 төгрөг
2	Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын суралцагчдыг ажил олгогчид дагалдуулан суралцуулах	Хөдөлмөрийн тухай хуулийн хүрээнд дэмжлэг үзүүлэн хөдөлмөрийн зах зээлд шууд нэвтрэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх	Төсвийг бүх аймаг, дүүргүүдэд хуваарилсан.	ХХҮЕГ удирдлага аргазүйгээр хангаж ажиллана.			
3	Шилдэг "Старт-Ап" залуучуудад санхүүгийн дэмжлэг олгох	Улсын хэмжээнд 6 байр шалгаруулах	Нэгдсэн зохион байгуулалттайгаар хамгийн эхэнд зохион байгуулна.	4 дүгээр сарын эхний 7 хоногт	4 дүгээр сарын 30-ны өдөр хүртэл	2 дугаар улиралд	20,000,000 төгрөг 17,000,000 төгрөг 15,000,000 төгрөг
		Аймаг, дүүргийн хэмжээнд зохион байгуулах	Нэгдсэн зохион байгуулалттайгаар зохион байгуулна.	6 дугаар сарын эхний 7 хоног	6 дугаар сарын 30-ны өдрийг дуустал	9 дүгээр сарын 25-ны дотор	10,000,000 төгрөг

4	Оюутан, залуучуудыг цагийн ажилд зуучлах	Цагийн ажлаар дамжуулан орлого олох, хөдөлмөр эрхлэлтийн тодорхой хэмжээний ойлголттой болоход дэмжлэг үзүүлэх	Аймаг, нийслэлийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллагын саналыг харгалзана. Оюутан, залуучуудыг цагийн ажилд зуучлах арга хэмжээг зохион байгуулахад аймаг, нийслэл, дүүргийн гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын байгууллагын оролцоог хангана.	3-12 сарын эхний хоногт	Оны турш	Тухай бүр	7,000 төгрөг
5	Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээний загвар төвд сургалт зохион байгуулах	Загвар төвөөр дамжуулан залуучуудад мэдээлэл, зөвлөгөө өгөх	3 төрлийн сургалтын зохион байгуулагч тал мэргэжлийн талуудтай хамтран зохион байгуулна.	4,5 болон 9,10 сарын эхний долоо хоногт	Тухай бүр	Тухай бүр	Нэг төвд ногдох зардлын дээд хэмжээ 5,000,000 төгрөг

Нэмэлт тайлбар:

“Спарт-Ап”-ийн арга хэмжээний үйл ажиллагааны зардлын хэмжээ нь дараах байдалтай байна.

- Бизнесийн санаа, бизнесийн санаагаа хөгжүүлэх оролцоонд тулгуурласан сургалт - Нэг хүнд 8000 төгрөг
- Загварчлах сэтгэлгээ (design thinking) буюу бизнес загвар боловсруулах сэтгэлгээний сургалт - Нэг хүнд 10000 төгрөг
- Бизнес модель хавтан (business model canvas) ашиглах сургалт - Нэг хүнд 9000 төгрөг
- Гарааны бизнесээ эхлүүлэх (Start-up weekend) – Гарааны бизнес санааг баяжуулах, өрсөлдүүлэх, багаар ажиллаж ирээдүйтэй санааг менторын туслалцаатайгаар хөгжүүлэх, гарааны бизнесийг сонгон шалгаруулах 54 цагийн үйл ажиллагаа - Нэг хүнд 50,000 төгрөг
- Бэлтгэл хурдасгуур (Pre-accelerator) – Ментор 5 хоногийн турш хөгжүүлэх, бойжуулах - Нэг хүнд нийт 15 цаг – 52,500 төгрөг
- Хөрөнгө оруулагчид, олон нийтэд төслөө танилцуулах өдөр (Demo day) – 5,000,000 төгрөг хүртэл

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
2022 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдрийн Угс дугаар
душаалын зургаадугаар хавсралт

5. ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ИРГЭДИЙН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Хамрах хүрээ

№	Хамрах хүрээ	Эх үүсвэр	Баталгаажуулах тал	Иргэнээс шаардах бичиг баримт
1	Эмнэлэг хөдөлмөр магадлах мэдээллийн сан	Эмнэлэг хөдөлмөрийн комиссын мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх, комиссын акт
2	Хөгжлийн бэрхшээлтэй гэр бүлийн гишүүнээ гэртээ асарч байгаа хүн	Нийгмийн халамжийн нэгдсэн мэдээллийн систем Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Халамжийн ажилтан Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх, Байнгын асаргаа шаардлагатай иргэний тодорхойлолт, гэрээ, Сум, хорооны тодорхойлолт
3	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг ажлын байраар хангаж буй ажил олгогч	Нийгмийн даатгалын мэдээллийн сан Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	-
4	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрх ашгийг хамгаалах чиг үүрэг бүхий, үйл ажиллагаагаа тогтвортой явуулж, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг ажлын байраар хангаж байгаа дотоодын төрийн бус байгууллага	Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	-

Тайлбар:

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага

№	Арга хэмжээ	Үндсэн зорилго	Анхаарах асуудал	Иргэнд мэдээлэл өгөх хугацаа	Хүсэлт авах хугацаа	Шийдвэрлэх хугацаа	Зардлын жишиг хэмжээ
Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг хөдөлмөрийн зах зээл дээр ажиллуулах дэмжлэгтэй хөдөлмөр эрхлэлтийн цогц арга хэмжээ							
1	Ажилд тохиромжтой байдлын үнэлгээ						
2	Ажлын байран дээрх дэмжлэг						
3	Гарах үйл явц, эргэх холбоо						
Санхүүгийн дэмжлэг олгох							
4	Иргэнд санхүүгийн дэмжлэг олгох	Үйлдвэрлэл, эрхлэхэд чиглэсэн барьцаагүй, хүүгүй, эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй санхүүгийн дэмжлэг үзүүлж, ажлын байр бий болгох, хадгалах, хамгаалах санаачилгыг дэмжиж иргэдийн орлогыг нэмэгдүүлэх	Үе шаттай зохион байгуулах бөгөөд иргэнд ойлголт мэдээллийг тодорхой өгөх, хөдөлмөрийн насны иргэд оролцоно.	4 болон 9 дүгээр сард	Зарласнаас хойш 21-28 хоногийн дотор	Баримт бичиг хүлээн авснаас хойш ажлын 20 хоногийн дотор	10,000,000 төгрөг хүртэл
5	Төрийн бус байгууллагад санхүүгийн дэмжлэг олгох	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний эрхийг хамгаалах чиглэлээр байнгын үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагуулаах үндсэн үйл ажиллагааны чиглэлээр хэрэгжүүлэх хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний онцлогт нь нийцсэн тусгайлсан ажлын байр бий болгох	3 үе шаттай зохион байгуулна. 1 дүгээр үе шат нь баримт бичгийн бүрдэлийг шалгана. 2 дугаар үе шат нь ажлын тоног төхөөрөмжтэй танилцана. 3 дугаар үе шат нь шарк танк хэлбэрээр ажлын хэсэгт төслөө хамгаална.	3 болон 9 дүгээр сард	Зарласнаас хойш 30 хоногийн дотор	Баримт бичиг хүлээн авснаас хойш ажлын 20 хоногийн дотор	20,000,000 төгрөг хүртэл

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын тушаалаар баталсан журмыг мөрдөнө.

6	Аж ахуйн нэгжид санхүүгийн дэмжлэг олгох	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үүсгэн байгуулсан аж ахуйн нэгжийн болон нийт ажиллагсдын 50-иас доошгүй хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн ажилладаг аж ахуй нэгжийн бизнесээ өргөжүүлэх	3 үе шаттай зохион байгуулна. 1 дүгээр үе шат нь баримт бичгийг бүрдлийг шалгана. 2 дугаар үе шат нь ажлын байр, тоног төхөөрөмжтэй танилцана. 3 дугаар үе шат нь шарк танк хэлбэрээр ажлын хэсэгт төслөө хамгаална.	3 болон 9 дүгээр сард	Зарласнаас хойш 30 хоногийн дотор	Баримт бичиг хүлээн авснаас хойш ажлын 20 хоногийн дотор	30,000,000 - 50,000,000 төгрөг хүртэл
7	Аж ахуй эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах	Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэхэд чиглэсэн барьцаагүй, хүүгүй, эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй санхүүгийн дэмжлэг үзүүлж, ажлын байр бий болгох, хадгалах, хамгаалах санаачилгыг дэмжиж иргэдийн орлогыг нэмэгдүүлэх	-	4 болон 9 дүгээр сард	Зарласнаас хойш 21-28 хоногийн дотор	Баримт бичиг хүлээн авснаас хойш ажлын 20 хоногийн дотор	
8	Борлуулалтын болон ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангаас олгосон эргэн төлөгдөх санхүүгийн болон бусад дэмжлэг, жижиг зээл авсан иргэдэд бараа, бүтээгдэхүүн борлуулахад нь дэмжлэг үзүүлэх болон ажлын байрны түрээсийн төлбөрийн хөнгөлөлт үзүүлэх	Санхүүгийн дэмжлэг иргэд хамрагдсан хамрагдана.	Жилдээ	Жилдээ	Жилдээ	Улаанбаата рт 250,000 төгрөг Аймагт 200,000 төгрөг Суманд 150,000 төгрөг
9	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнд ажлын байр болгосон ажил олгогчид дэмжлэг үзүүлэх	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг тогтвортой ажлын байраар хангаж 12 –сараас доошгүй хугацаагаар цалин олгож нийгмийн даатгал төлсөн аж ахуйн нэгж, дотоодын ТББ дэмжих	-Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний олгож буй цалинг дансаар олгох. -Аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагад урамшууллыг нэг удаа олгоно.	Тухай бүр	Тухай бүр	Тухай бүр	5,040,000 төгрөг

10	Хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалт зохион байгуулах	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг богино хугацаанд мэргэжлийн ур чадвар эзэмшүүлэх хөдөлмөр эрхлэлтийн сургалтыг зохион байгуулах.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний эрхлэлтийн сургалтыг мэргэжлийн ур чадвар, чадамжийг 1-10 сарын хугацаанд багтаан эрх бүхий мэргэшсэн боломжит тохируулгатай сургалтын орчин бүрдсэн мэргэжлийн байгууллага, иргэнтэй гэрээлэн гүйцэтгүүлэх бөгөөд уг сургалт нь модуль хэлбэртэй тусгайлсан сургалтын хөтөлбөрт суурилсан байна.	2 болон 3 дугаар улирлын эхний сарын 1-5-ны өдөр	2 болон 3 дугаар улиралд зохион байгуулна.	Хүсэлт авснаас хойш ажлын хоногийн дотор 5	ХНХ-ын сайдын 2021 оны А/96 тоот тушаалын 01 болон 02 дугаар хавсралт
11	Бусад үйл ажиллагаа	Хөтөлбөрийн хүрээнд заасан үйл ажиллагаа	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжихтэй холбоотой бодлого, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах хүрээнд эдгээр чиглэлээр холбогдох төрийн болон төрийн бус байгууллагууд хамтран ажиллана.	Жилдээ	Жилдээ	Жилдээ	

Нэмэлт тайлбар:

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
2022 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдрийн дугаар
тушаалын долоодугаар хавсралт

6. АХМАДЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Хамрах хүрээ

№	Хамрах хүрээ	Эх үүсвэр	Баталгаажуулах тал	Иргэнээс шаардах бичиг баримт
1	Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст хүсэлт гарган мэдээллийн санд бүртгүүлсэн тэтгэврийн насны ахмад мэргэжилтнүүд; /Хөдөлмөрийн хэвийн бус нөхцөл, ажил мэргэжлийн нөхцөл, цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэрт гарсан/	Нийгмийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
2	Аж ахуй, өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэх зорилготой ахмад настан	Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
3	Ахмад настны эрх ашгийг хамгаалах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллага, холбоод	Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Гэрчилгээний эх хувь

Тайлбар:

“ахмад мэргэжилтэн” гэж зөвлөх үйлчилгээ, төсөл хэрэгжүүлэхээр аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтэст бүртгүүлсэн, Хөдөлмөрийн тухай, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай болон Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр тэтгэмжийн тухай хуульд тус тус заасан тэтгэвэр авагч (хүчин төгөлдөр тэтгэврийн дэвтэртэй) ахмад настанг;

“ахмад настны эрх ашгийг хамгаалах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг холбоо, төрийн бус байгууллага” гэж Төрийн бус байгууллагын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан хуулийн этгээдийг;

“ахмад мэргэжилтний зөвлөх баг” гэж нийгэм, эдийн засгийн тодорхой салбар, мэргэжлийн чиглэлээр ахмад настны эрх ашгийг хамгаалах үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагын 3 ба түүнээс дээш гишүүнтэй тэтгэвэр авагч ахмад мэргэжилтнүүдийн баг, бүлгийг;

“мэргэжлийн өндөр ур чадвартай” гэж хувь хүний гоц буюу ховор авьяас, мэргэжил, өндөр ур чадвар, нарийн мэргэшил, мэдлэгийн эрх (диплом, сертификат, гэрчилгээ гэх мэт) эзэмшсэн хүнийг тус тус ойлгоно.

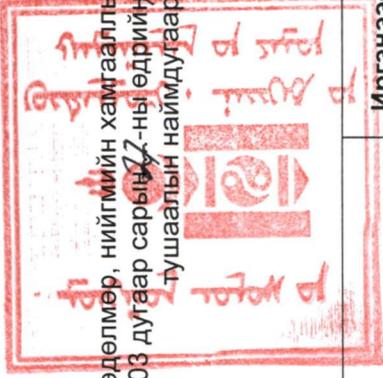
Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага

№	Арга хэмжээ	Үндсэн зорилго	Анхаарах асуудал	Иргэнд мэдээлэл өгөх хугацаа	Хүсэлт авах хугацаа	Шийдвэрлэх хугацаа	Зардлын жишиг хэмжээ
1	Ахмад мэргэжилтний зөвлөх үйлчилгээг зохион байгуулах	Ахмад мэргэжилтнүү дийн ажил, хөдөлмөрт оролцох оролцоог нэмэгдүүлж, мэдээллийн сан үүсгэн, тэдний мэдлэг, ажлын туршлагыг өсвөр хойч, залуу үеийнхэнд өвлүүлэх, зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлэх болон хувиараа аж ахуй эрхэлж орлогоо нэмэгдүүлэх	Төслийн тавигдах шаардлагыг холбогдох мэдээллийн хамт нийтэд ил тод зарлан мэдээллэх, газар хэлтсийн даргын тушаалаар ажлын хэсэг байгуулж ажиллах	Эхний улирал	Зарласнаас хойш тухай бүр	Баримт бичиг хүлээн авснаас хойш ажлын хоногийн дотор	
2	Ахмадын төрийн бус байгууллагуудаар зөвлөх үйлчилгээг зохион байгуулах	Ахмадын төрийн бус байгууллагуудаар зөвлөх үйлчилгээг зохион байгуулах	Төслийн үйл ажиллагаа эхлэхэд санхүүжилтийн 70%, төслийн явц үр дүнг үндэслэн үлдэгдэл 30% санхүүжүүлнэ. Тухайн байгууллагын албан хүсэлт, гүйцэтгэх ажлын төлөвлөгөө нь тодорхой байх.	Эхний улирал	Зарласнаас хойш тухай бүр	Баримт бичиг хүлээн авснаас хойш ажлын хоногийн дотор	4500 төгрөг
3	Аж ахуй болон өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэхэд нь зориулан эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй санхүүгийн дэмжлэг олгох	Аж ахуй болон өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэхэд нь зориулан эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй санхүүгийн дэмжлэг олгох	Үе шаттай зохион байгуулах бөгөөд ойлголт мэдээллийг тодорхой өгөх	2 дугаар улиралд багтаан мэдээлэл өгөх	Зарласнаас хойш 21-28 хоногийн дотор	Баримт бичиг хүлээн авснаас хойш ажлын хоногийн дотор	5,000,000 хүртэл төгрөг
4	Хүүхэд хамгаалагч үйлчилгээг зохион байгуулах	Хүүхэд хамгаалагч үйлчилгээг зохион байгуулах	Хүүхэд хамгаалагч төсөлд хамрагдаж байгаа ахмадуудын өдөр, цагийн тооцоог анхаарах. Хүүхэд хамгаалагч үйлчилгээг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2020 оны 02 дугаар сарын 18-ны өдрийн "Хүүхэд хамгаалагч" төслийг хэрэгжүүлэх тухай А/55 дугаар тушаалд нийцүүлэн хэрэгжүүлнэ.	4,5,6,9,10,11,12 дугаар саруудад хэрэгжинэ.	Зарласнаас хойш 21-28 хоногийн дотор	Баримт бичиг хүлээн авснаас хойш ажлын хоногийн дотор	3500 төгрөг

Нэмэлт тайлбар:

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын
2022 оны 03 дугаар сарын 2-ны өдрийн Хүндугаар
тушаалын наймдугаар хавсралт

2.7 “НОГООН АЖЛЫН БАЙР” ХӨТӨЛБӨР

Хамрах хүрээ

№	Хамрах хүрээ	Эх үүсвэр	Баталгаажуулах тал	Иргэнээс шаардах бичиг баримт
1	Ажилгүй иргэн	Нийгмийн даатгалын мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
2	Ажил олоход хүндрэлтэй иргэн	Нийгмийн даатгалын мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Иргэний үнэмлэх
3	Нутгийн захиргааны байгууллага	Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Гэрчилгээний эх хувь
4	Мэргэжлийн холбоо болон төрийн бус байгууллага	Улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан	Хөдөлмөрийн ажилтан	Гэрчилгээний эх хувь

Тайлбар:

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

Хөдөлмөр эрхлэлтийн байгууллага

№	Арга хэмжээ	Үндсэн зорилго	Анхаарах асуудал	Иргэнд мэдээлэл өгөх хугацаа	Хүсэлт авах хугацаа	Шийдвэрлэх хугацаа	Зардлын жишиг хэмжээ
1	Мод тарих арга хэмжээ	“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжилтийг хангахад болон байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагааг дэмжих, иргэдийн идэвхи санаачлагыг нэмэгдүүлэхэд ажилгүй иргэдийн оролцоог хангаж, тэдний орлогыг нэмэгдүүлэх	Нийгмийн дэмжлэг тусламж зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүнийг тулхуу хамруулна.	4,5 болон 9,10 дугаар сарын эхний долоо хоногт	Иргэд хүсэлт гаргаснаар	Хүсэлт өгснөөс ажлын 10 хоногт	Иргэнд 4500 төгрөг Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй төгрөг
2	Нийтийг хамарсан	Байгалийн гамшиг, гэнэтийн болон давагдашгүй хүчний шинжтэй бусад нөхцөл байдлын	Ажилгүй болон ажил олоход хүндрэлтэй иргэн	Тухай бүр	Тухай бүр	Хүсэлт авснаас хойш ажлын 5 хоног	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй төгрөг

	ажил зохион байгуулах	улмаас үүссэн хор уршгийг арилгах, нөхөн сэргээх, нийтийн эзэмшлийн гудамж, зам, талбайд бүтээн байгуулалт хийх, сайжруулах, тохижилт хийх, хог хаягдалгүй байлгах, байгаль орчныг хамгаалах, ой цэвэрлэх, голын ай сав, үер усны даланг цэвэрлэх, усны нөөц сан байгуулах, засварлах					
Нэмэлт тайлбар:							

1	Хүүхэд харах үйлчилгээний төв байгуулахад санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх	Эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлэх, хөдөлмөрийн зах зээлд нэвтрэхэд нь дэмжлэг зорилгоор ажиллах хүчнээс гадуур байгаа эмэгтэйчүүдийг хөдөлмөр эрхлэхэд тулгарч буй бэрхшээлийг арилгаж, тэдэнд болон гэртээ удаан хугацаагаар хүүхдээ харж буй бага насны хүүхэдтэй ээжүүдэд цахим болон шаардлагатай ур чадвар олгох, сургалт, дэмжлэгт хамруулах замаар тэдний орлогыг нэмэгдүүлэх	Зөвшөөрөлтэй байх Хүүхэд харах үйлчилгээ үзүүлэх төв байгуулсан эмэгтэйчүүдийг түлхүү зарчим хамруулах баримтлана.	4 дүгээр сарын эхний долоо хоногт	Зарласнаас хойш 21-28 хоногийн дотор	Баримт хүлээн авснаас хойш ажлын 10 хоног	10,000,000 төгрөг хүртэл
2	Хүүхэд харах төвд түрээсийн дэмжлэг үзүүлэх		Үйл ажиллагаа шууд эхлэхэд бэлэн нөхцөл бүрдсэн байхад анхаарна.	4 дүгээр сарын эхний долоо хоногт	Зарласнаас хойш 21-28 хоногийн дотор	Баримт хүлээн авснаас хойш ажлын 10 хоног	Улаанбаатарт 250,000 төгрөг Аймагт 200,000 төгрөг Суманд 150,000 төгрөг
3	Богино хугацааны ур чадвар олгох, болон зайнаас ажиллахыг дэмжих сургалт		Ур чадварын сургалтын чиглэл нь: 1. Мэдээлэл хайх, олж авах 2. Бусадтай харилцах хамтран ажиллах 3. Цахим контент бүтээх 4. Аюулгүй байдлаа хангах 5. Асуудлыг шийдвэрлэх	3-11 дүгээр сарын эхний долоо хоногт	Зарласнаас хойш 7 хоногийн дотор	Баримт хүлээн авснаас хойш ажлын 3 хоног	
4	Цагаар ажиллахыг дэмжих						
5	Хөдөлмөр эрхлэхэд дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ						
<p>Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар удирдлага зохион байгуулалтаар хангаж ажиллана.</p> <p>Хөтөлбөрийн хүрээнд зохион байгуулагдана.</p>							
<p>Нэмэлт тайлбар:</p> <ol style="list-style-type: none"> Он дамнахгүй байна. Богино хугацааны сургалтын хөтөлбөрийг МБСҮМАЗТ батлана. Зардлын жишигийг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2021 оны А/96 тоот тушаалын 02 дугаар хавсралтын дагуу тооцож олгоно. 							